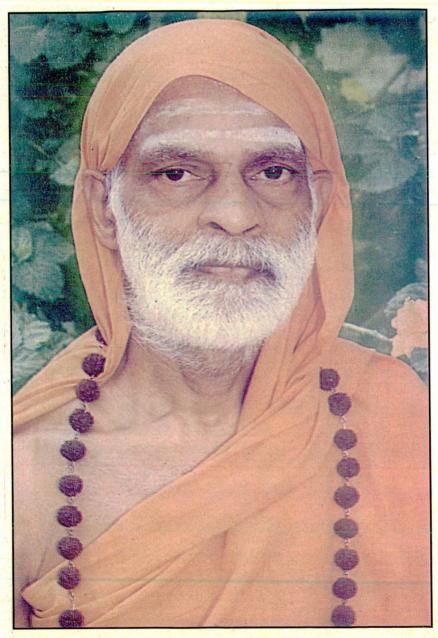

ಪೂಜ್ಯ ಸ್ವಾಮಿ ವಿರಾಜೇಶ್ವರ

His Holiness SWAMI VIRAJESHWARA

HAMSA YOGA ಹಂಸ ಯೋಗ

Vrisha Samvastsara AASHADA SHRAVANA July 2001 ವೃಷ ಸಂವತ್ಸರ ಆಷಾಢ ಶ್ರಾವಣ ಜುಲೈ – 2001

Volume - 3

Part - 2

ಸಂಪುಟ 3 ಭಾಗ 2

Published by:

Hamsa Ashramam

Anusoni, Via Kelamangalam, Tamilnadu - 635 113

Contents			P.No.	
	1	Rebirth-10	- Swami Virajeshwara	2
	2.	Atma Vidya Vilasa-4	- Prof. Kanchana Natarajan	12
	3.	Hamsa Uvacha	-Questions & Answers	17
	4.	Sadhana in Puranas	-Swami Padmanabhananda	19
	5.	ಆತ್ಮವಿದ್ಯಾವಿಲಾಸಃ - ೪	- ಪ್ರೊ.ಕಾಂಚನಾ ನಟರಾಜನ್ ಅನು: ಬಿ.ಕೆ.ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯ	24
	6	విಷు	- ಬಿ.ಕೆ.ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯ	31
	7.	7. ಜಪಾನಿನ ಯೋಗಶಿಕ್ಷಕರಿಗಾಗಿ ಸತ್ಸಂಗ		32
	8.	ಕಪಿಲೋಪದೇಶ - ೬	- ಸ್ವಾಮಿ ಪದ್ಮನಾಭಾನಂದ	36
	9.	ಹಂಸ ಉವಾಚ	- ಪ್ರಶ್ನೋತ್ತರಗಳು	41
	10.	ಪುನರ್ಜನ್ಮ-೯	- ಸ್ವಾಮಿ ವಿರಾಜೇಶ್ವರ	42

Annual Membership Rs.60/-Membership fee includes free supply of Hamsa Yoga

ವಾರ್ಷಿಕ ಸದಸ್ಯತ್ವ : ರೂ. 60/-ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಹಂಸಯೋಗ ಉಚಿತ.

Rebirth - X

Swami Virajeshwara.

JOURNEY AFTER DEATH

Most of the modern religions (those born in Kaliyuga) are not even certain of the soul's viability without a human body. They think only human body can have soul, animals and still lower creatures have no souls whatsoever. Their knowledge of the soul is an empty word, and under standing about God is quite hazy. Their scriptures throw no light on the exact nature of soul or God. The material scientist rejects the existence of soul and God. They profess that body itself is the soul and after death of the body nothing remains, so the soul dies when the body dies. There is no soul after death and therefore no rebirth.

This body containing flesh, blood, bones, mucus, sweat, urine, stool, germs, worms, diseases, pain, suffering etc. all wrapped up in a sack of skin full of hair, and continuously undergoing changes like birth, growth, decay, disease, dotage, death etc. Body cannot have moral and emotional feelings, nor can this obnoxious body alone sustain life full of consciousness harmoniously without some intelligent being, whom we call Atma. There must be some intelligence whose presence holds all the discrete dead parts united together in to a body intact, making them function harmoniously and imparting life, energy, sentience, moral and emotional nature, power of volition; but whose absence or departure (by death) makes the body lifeless, disintegrate and decay. When we say 'I', nobody means that I am this flesh, or this bone or I am all the filthy stench which the body is. Though we point at the body when we say 'I', we really do not mean the body, but something different from the body, yet within the body, which we do not know. 'I' in fact refers to the Self or Atma, which we exactly do not know what. He must be some powerful, immutable intelligence; in his presence this inert body becomes sentient, sees, hears, talks, walks and in his absence the body

becomes insentient, blind, deaf, dumb, lame etc. That Atma has to be totally different from the body, immaterial, self-sentient, very powerful and unchanging in order to enliven and control the inert body.

Our scriptures are very clear and definitive not only about the existence of the soul different from the body, but also give the details of its departure after the death of the body and the life thereafter. How the soul departs, it says:

पुरुषस्य प्रयतो वाङ् मनिस सम्पद्यते मनः प्राणे प्राणस्तेजिस तेजः परस्यां देवतायाम् । (छा. ६.८.६)

Speech (vaak) of the indweller leaving this body withdraws and enters into the manas (mind), mind enters into prana, prana into tejas, and tejas into the Supreme Deity. The indweller, the individual soul presides over the vital forces which hold the aggregate of different organs as a single body unit keeping it alive. At the time of death, indriyas (sensory and motor organs) cease to function, get slowly withdrawn from the body enter the mind after terminating their activities, from where they have emerged. At this time the body is incapable of any action, but the mind continues to function in its thinking process. Then the relatives, sitting around the dying man, say he is not speaking.

Earlier, along with other organs, merged with the mind, he was able to talk. His relatives ask him, "Do you know me? Do you know who this is?" He knows, he can recognise but cannot answer, because the speech is withdrawn. Then, the mind along with the indriyas merge in prana- the breath, as in deep sleep. Then the prana, moving upward withdraws itself causing spasms in hands, feet etc., as though rending asunder all the vital parts; and with an outward movement gradually withdraws. The jivatma (soul) attracts and collects all the five sense organs (indriyas) and the mind and along with the sum total of his karma good deeds as well as bad deeds, merges in tejas- the fire elememt. Now the thought process is also stopped, he is no more able to recognise

his relatives and he becomes unconscious. The relatives say "No sign, no response" and suspecting he is no more, they touch his body and sensing the warmth, they say "The body is warm, he is alive" His body will stay warm and stay intact as long as tejas- the fire stays in the body, but when the tejas also is withdrawn (gets merged in the supreme deity) the body becomes cold and begins to disintegrate and the relatives say "He is no more, everything is over".

Until the merger of the individual soul in tejas, the process of final departure is same for all, for the man of Self-realisation as well as the man of ignorance. A vogi, Jnani, and a devotee of Supreme Realisation has no desires to return, has no residual karma for rebirth. Therefore at the time of death, renouncing all thoughts, attachment to body and fear of death, enters samadhi, fixes his gaze on the Supreme non dual Brahma and merges in it eternally, never to come back. The elements which were responsible to produce his present body, the five gross elements, along with the purified, desireless mind return and merge back into their own source, having completed their mission for which they have been constituted. But such souls that get direct merger with the formless Supreme Brahma are very, very few. The vast majority · do not realise the Self and therefore do not merge with supreme Brahma, but stay ignorant. In the case of the man of ignorance, because he has worldly desires, has residual karma in the form of papa and punya in seed form, instead of merging in supreme Deity, stays separate as an individual soul. His desires, his mind, his sense organs, and the elements of his body all stay in seed form (karana sharira) enveloping the jivatma as upadhi. They do not permit his merger with the supreme Deity, but pull him out to come back to take another round of birth and death, just as a man in deep sleep is pulled out by his own desires to wake up again. While going to sleep every man desires to wake up next morning and continue his unfinished work the next day and that very desire pulls him out of sleep and wakes him up.

ये चेमेरण्ये श्रद्धातप इत्यपासते तेऽर्चिषमभिसम्भवन्ति । (छा. ५.१०.१) ..तत्पुरुषोऽमानवः स एनान्ब्रह्म गमयति एष देवयानः पन्या इति । (छा. ५.१०.२)

Some of the souls that do not merge directly in Supreme Brahma, stays seperate as an individual soul instead of merging in Supreme Deity. they take different routes in accordance with their karma after merging in tejas. These paths are called the northern or bright (shukla) path and the southern or dark (krishna) path. Those who have done agnihotra sacrifice with full knowledge, devotion and faith for attaining the northern path, and those who have renounced the world and have done serious penance as mendicants in lonely places, but have missed the Self-realisation, go by the nothern path after death. They too have no rebirth on earth.

शतं चैका च हृदयस्य नाड्यस्तासां मूर्धानमभिनिः सृतैका । तयोधर्वमायनमृतत्वमेति विश्वङ् ङ्न्या उत्क्रमणे भवन्ति ॥ (कठ २.३.१६)

They open up their sushumna naadi, the passage through the spinal chord and open the tenth passage, called brahmarandra at the top of the head which is normally closed and leave the physical body through this tenth passage by Archis (fire or rays) shukla-paksha (bright half of the fortnight), and uttarayana (period of six months of sun's northern journey). They are escorted by the deities in-charge of the respective periods to higher and higher realms. Thus the deity for daytime escorts the departed soul and hands over to the deity for Shukla paksha, the latter escorts in its jurisdiction and hands it over to the deity in charge of Uttarayana, who in turn delivers it over to the reigning deity of the year, Samvatsara. The latter hands over the soul to sun-god, who again delivers to the king of moon, who delivers to the deity of vidyut, lightning. Here a divine messenger from Brahma loka comes and takes the soul to brahma loka, from where there is no return. There, he lives in Brahma-loka happily and peacefully till the end of the Kalpa. At the end of the Kalpa when Brahma dissolves the entire universe, these good souls residing in Brahma-loka merge into the Supreme Brahma, never to be reborn.

The ordinarily religious souls, who have lived a pious life, have done sacrifices(Agnihotra yaina) without knowing the secret of Agnihotra, and enough charity, lived with family at home, but have not renounced the world and desires, are unfit for northern path. They go through the southern, dark path. Covered by desires, ignorance and smoke, they are taken charge of by the deity in charge of night (darkness), who hands over to the deity ruling the darker fortnight (Krisnapaksha), who in turn delivers to the deity of dakshinayana (six months of southern journey of sun). From here they do not go to samvatsara (the deity of year), but take a different route and go to Pitruloka(the world of manes). From there they go to Akasha, then to chandramas(moon) where they live as companions of Gods and angels living in heaven. The disembodied souls in transit have no freedom of choice. While living in a physical body the soul has the freedom of action - to choose between right and wrong, virtue and vice (papapunya) but once it casts off the body, it has no freedom, but merely follow the course it has carved out for itself by its own actions, which is accordingly administered by the guiding deities. Thus no one can decide the time of his death, nor select the northern path after death for his journey. Only Bhishmacharya, the terrible vower, could choose the time of his departure because of his boon. During the Mahabharata war, his death was imminent in Dakshinayana, which would have taken him by the southern darker path; but he decided to delay until the auspicious time of uttarayana and shukla paksha so that he could go by northern bright path. The wise Bhismacharya willfully retained his breath till the auspicious moment arrived and then left the body. This was possible only because of the boon he had "for dying at his own sweet will". The boon was blessed to him due to terrible vow he had taken to adhere to Brahmacharya, truthfulness, voluntary renunciation of throne, and also because of the blessings of Bhagavan Krishna who personally visited him at the last moment.

In reality the dying soul itself decides its path and the next birth, guided by its past karma. As a man changing his residence, packs up all his belongings from the old house and goes to the new house, which he has already chosen and decided for himself. The method of taking the karma is explained with an example of wind in Bhagavadgita.

गृहीत्वैतानि संयाति वायुर्गन्थानिवाशयात् ॥ (भ.गीता १५.८)

Just as the wind blowing over flower picks up the sweet smell and foul smell from a foul place, so too a dying man collects his good as well as bad karmas, which are the integral parts of his being, and leaves the body. At this time, most of his karmas reel before his mental eye, and as he watches them as in dream, certain of his karma make deeper impression and he inevitably keeps thinking of it. If he is a virtuous soul and has performed the yajna sacrifices for attaining heaven, he will naturally, with full awareness, think of swarga at the time of death and he will be lead by northern path, and he who has done charitable service to mankind, will think of his charities and will be lead by southern path, and he who has done sinful deeds will be possessed of his sinful, cruel thoughts at the time of death and he will be accordingly lead to the world of sinners. This is stated in Bhagavadgita (8-6):

यं यं वापि स्मरन्भावं त्यजत्यन्ते कलेवरम् ।
तं तमेवैति कौन्तेय सदा तद्भाव भावितः ॥ (भ. गाता. ८.६)
also in prasnopanishad:
यथा सङ्खित्यतं लोकं नयाति । (प्रश्न उप. ३.१०)

It (prana)takes to the world mentally imagined by the soul. The

separation of northern path (the path of no return or immortality) from the southern path (path of return, mortality) is indicated thus: The former leave the body through sushumna nadi, the tenth passage on top of head, consciously through bright path, via samvatsara, aditya and chandramas to brahmaloka. The mortals who are destined to return to this earth, on the other hand leave the body by any passage other than sushumna naadi, *vishvanganya utkrame bhavanti* (*Kath.2.3.16*) unconsciously through dark path and before reaching the samvatsara from the darker six months, they are shunted to pitraloka, akasha and chandramas. Though immortals also go to chandramandala, it is only in transit, they do not stay there. The mortals in chandramandala, live not in physical body as here but in ethereal body. Waters with faith (shraddha) offered in oblation during life reach the chandramas and become the source for his subtle body in the next world.

तस्या आहुतेः सोमो राजा सम्भवति ॥ (छा. ५.४२)

After death when the body is burnt in fire, smoke and water rising from the pyre surround the soul through its journey and after reaching the lunar sphere become the subtle body along with the portion already present there from his earlier oblations. Thus water of faith along with other ingredients in vapour state become their body in which they enjoy the heavenly comforts and pleasures with gods and angels as long as their merit permits them to live there. When the time of their good deeds is exhausted, they are forced to leave and take rebirth in this world. Just as a man, even with very high qualifications and capability, after having worked as an officer for many years is forced to retire at the time of his attaining the retirement age (even if he wants to work in the office, the office does not want him, similarly), the souls in heaven are made to retire when the fruits of their good karma are exhausted. These souls have to return to earth and take rebirth. How do they return? Chandogyopanishad explains:

तस्मिन्यावत्संपातमुषित्वा ...... आकाशाद्वायं वायुर्भृत्वा धूमो भवति धूमोभूत्वाभ्रं भवति ॥ (छा. ५.१०.५)

From chandramandala they return to akasha, ether, then to vayu, where they take the form of smoke, then light cloud, then thick dark cloud, and then fall on earth in the form of rain water. The purport is that after enjoying the fruits of good karma in heaven, it does have the fruits of bad karma to be lived on earth. This karma which was dormant till now, becomes operative and pulls the soul down to earth in the manner described above. The soul becomes unconscious, as if encapsulated by its own residual karma, its indrivas (sense organs) being inactive in seed form, it experiences no pain or pleasure, as in deep sleep, during this unconscious journey. With rain the soul may fall anywhere, like mountain top, inaccessible region, river, ocean, forest, desert, fertile plain etc. Some may get lost, some may reach earthly or aquatic creatures, some plants, others get re- evaporated to sky. Those that reach plants may get into fruits and grains, which are eaten by humans. Thus they finally reach a human body, where they make their way to man's semen. When the man cohabits with his wife the soul enters the female uterus and grows there to be born as a human being. After entering the embryo stage in mother's womb the soul becomes conscious and its residual karma becomes active which is now called prarabdha karma, the portion effective in producing the present human body and the life ahead. This is a very difficult and uncertain path, says the Upanishad as it may take indefinitely long time to enter into a mother's womb. It is described as Durnisprapataram = very difficult to come out (of this prison). So the soul will remain bound in nature circulating in plant kingdom and animal kingdom for many rounds before it reaches human stage. A soul that falls on earth with rain water may be lost on mountain top, may go to ocean, evaporate to form cloud again, may enter the body of any lowly creature, or even after entering human body may be lost in children or old men or in the semen of unmarried men or in unseasonal mating even in married men. As a man taking a long journey enters a train and sleeps while the train passes stopping through many stations, cities, plains and mountains, and when the man wakes up finds himself at his destination, so too, the soul sleeps through in its journey from the heavenly life to human life and wakes up on entering a human body.

तद्य इह रमणीय चरणा अभ्याशो ह यत्ते रमणीयां योनिमापद्येरन् बाह्मणयोनिं वा क्षत्रिययोनिं वा वैश्य योनिं वा ॥ (छा. ५.१०.७)

Men with good prarabdha karma, those who had performed meritorious deeds here in their earlier life, will attain good births indeed in a quick manner-birth as a brahmana, kshatriya or as a vaisya, in accordance with their own merit. Those with bad prarabdha karma, those who had performed sinful deeds here in their earlier life, will attain bad births in a quick manner, birth as dog, as pig, or as chandala certainly according to their own karma. So if a person is born as chandala, unfortunate, crippled, sick etc. it is certainly neither accidental, nor an unreasonable, irrational act of God, but because of his own karma. Nobody but himself is to be blamed, not in the least for God his misfortune, because he himself through his own deeds has created it. By being hostile toward God or others for his misfortune, he is creating a worse hell for his future. But the two groups of human beings, with good deeds born in upper caste and with bad deeds born in lower caste, depart and return again and again by the same paths like moving on a Persian wheel, as long as they continue the same type of karma. In case they take recourse to meditation, renunciation, intense devotion etc., with mumuksutva (intense desire for liberation), then they go along the northern path for gradual liberation or get liberated right here after realising the Self.

अथैतयोः पथोर्न कतरेण च न तानीमानि क्षुद्राण्यसत्कृ दावर्तीनि भूतानि जायस्व मियस्वेतत्तृतीयं स्थानम् ॥ (छा. ५.१०.८)

Now, those that do not go through either of these two paths are born as lowly creatures which transmigrate repeatedly, designated as jaayasva mriyasva ' be born and die'. If they are not followers of meditation nor performers of fire worship and public welfare, then they do not proceed along either one of the two paths, the northern path or the southern path, but are born as despicable creatures like mosquitoes, insects, worms etc., which die soon after birth and transmigrate again and again. Their frequent succession of birth and death is stated as Jaayasva- mriyasva; their time is spent in just birth and death, with very short life span of days and hours, leaving no chance for work or enjoyment. This is the third path or category as exemplified by small creatures. These creatures living in terrible darkness with meagre sense perception, experience only the continuous torture of birth and death, with no hope of escape. The Upanishad goes into incredible depths and spells out the details of transmigratory process, which no science can ever know. With great pains it lamentably warns of the terrible misfortune awaiting us. Our limited intellect not only cannot grasp it, but even doubt about the soul's journey as pronounced in the Shruti (Veda). We can understand that- by some passage we do enter mother's womb and take birth from there. The only path to enter mother's womb is through father's sperm, which the soul must enter through the food the father eats. We can clearly see this far (that is coming out of father's genital into mother's genital through copulation) it is true. Now imagine what a despicable route and loathsome situations we have gone through to be born. We will continue to suffer through the same agonising process, even go through the lowest creatures, unless and until we escape it by breaking this birth-death cycle. Since this transmigratory journey is very long and painful, the Shruti takes mercy and gives compassionate advice, like an affectionate mother, that it should be despised, no effort should be spared to keep away oneself from it and should by all means try for moksha (liberation).

ATMA VIDYA VILASAH—IV

(Of Sadasiva Brahmendra)

Discourse by:

Rendering:

Swami Vidyananda Saraswati

Prof : Kanchana Natarajan

Delhi University

The Lord silently teaches us that within Him alone every thing is happening and individual ego merely imagines that it has performed activities and made achievements. While dreaming the dreamer thinks that he is the performer of various actions but when awake knows instantaneously that he did nothing, so also with the dawn of realization it becomes clear that in actuality one had performed nothing even in waking state. In fact Lord Krishna tells Arjuna in the Gita that neither you have done anything nor I, things happen because of their innate nature, Svabhavastu pravartate. Things function because of the inherent natural laws. It is because of the presence of sattva guna, that one can remember to keep the head above the water level while swimming. Constant remembrance and chanting God's name can achieve the wonderful position of keeping the head above the water level while swimming the ocean of samsara. This is what is meant by karmani akarma pasyet as instructed by Krishna in the Gita. A state of constant remembrance of God will nullify all future births and in this very birth one can attain the spiritual heights. The scriptures inform us that there is in fact no birth or death and the feeling of being born etc. is out of illusion. Ironically, the struggling individual does not feel so, on the contrary strongly feels that birth has been taken place and death therefore is inevitable. In actuality there is nothing wrong about this feeling even though it might be incorrect from the perspective of the Sruti. Such a contradiction provides an opportunity to the sincere devotee to surrender to God and pray for the removal of this illusion regarding birth and death. What actually happens in surrender is the submission of "I" and "Mine" at the feet of the Almighty. True yoga consists in remembering God in all actions and knowing well that He alone is working through all minds and intellects. Such a person who can feel the mighty presence of God everywhere and who knows that God is the performer, is truly intelligent (Sa buddhiman manusyesu). He is regarded as a man of perfect wisdom. Many are the human beings in this world who live and die, but just a handful think of Him. Even amongst the handful, few aspire to know God and amongst those very few only some perform sadhana with great assiduousness. Amongst the very select few who perform sadhana with diligence few attain true wisdom, intuition or tattvajnana. One can see God only with this tattvadrusti and not with ordinary means or physical eyes. Sadashiva Brahmendra is one such sage who has struggled and has attained the state of Shanti or quietude being one with the Supreme.

जगदिखलिमदमसारं मायिकमेवेति मनिस मन्वानः । पर्यटित पाटिताशः प्रगलित मदमानमत्सरः कोपि ॥

"He wanders about, with his desires crushed and his pride, selfesteem and envy all gone, realizing in his mind that this universe in its entirety is unsubstantial and proceeds from maya (illusion)". Jagadakhilam idam: The entire experiential world of wakeful state is referred to by this phrase.

Asaram mayikam: The world experienced in the wakeful state appears and disappears and hence considered unsubstantial without any essence. Further, that which originates and dissolves is not real hence called mayikam. The universe has five characteristic, namely asti or existence, bhati or consciousness, priyam or Bliss, nama or names and rupa or forms. Of these five, the first three is regarded as. Brahmarupam while the last two, namely nama and rupa are mayikam.

The endless Supreme Reality is existence consciousness and Bliss while the mind, intellect, body, the world etc. which appear and disappear in the Supreme Consciousness are nama and rupa. Because of their non-durable nature of appearing and disappearing they are called mavikam. In order to avoid the maya and the pain that follows it one has to be attached to God. If one is not attached to God then one gets attached to the world. If we observe the deep sleep condition we understand that all wakeful and dream objects have vanished and perished into nothing. There was no experience of anything there. All the familiar things dissolved into the endless peace. This is a kind of sacrifice that happens within us everyday. The wakeful experience should also be such a sacrifice. But the sacrifice that happens when we wake up from the dream to wakeful is painless and spontaneous, while the sacrifice that one is required to do in the wakeful seems almost impossible. There is the sense of body, possession, intellect, mind etc. which we cannot give up so easily. The corrective measure is not to consider mind, body intellect etc. as something that is to be thrown away. Where can one throw away the mind and the body? The effort is not to discard them but see them as the blessings of the Lord. These items are there by His divine will. Everything exists because of being in contact with Him. His contact, His presence infuses things with life and energy and makes them functional. The ignorant think and believe that it is because of individual's smartness that the body or the senses or the intellect function. On the other hand it is but because of His presence the world is in order. As Bhagavat Gita proclaims that unreal has no existence while the Real never goes into nonexistence (naasato vidyate bahvo naabhavo vidyate satah). Every thing derives its existence and sustenance from the Lord Almighty. What Sadashiva Brahmendra teaches here is that one should be detached to all this, through the attachment to God. One cannot give up anything in the world, except the ego, which should be surrendered to God. Minus God there is no essence anywhere. All appearances will ultimately dissolve in God.

Eva iti: Indeed it is so. The stress is to point out the essence-less nature of appearances and disappearances. Manasi manvaanah: Realizing in his mind, manvaanah actaully refers to manana or the remembrance of the Truth and keeping the head above the waters while swimming.

Paryatati paatitaasah: Wanders around with all desires crushed. This is the state of the Paramahamsa in whom there remains not a trait of desire. His desires have all got destroyed and ignorance has become like a burnt rope which is useless for binding. In fact the yogi realizes that this ignorance is the vibhuti or the sacred ash or the mahima of the Supreme Reality. The yogi sees the entire perceptible world as the vibhuti of the Lord.

Pragalita mada-maanamatsarah: he who has extinguished the ego, pride and jealousy. The author of the text has the cosmic view which is called the jnanadrusti. Just as in dreams somebody was moving and many objects were in motion, after waking we realize that nothing was moving in fact so also here the awakened yogi is detached and disconnected from the world that he once experienced. He sees himself untainted by the world as we feel untainted by the dream objects when we wake up.

नात्मिन किञ्चिन्माया तत्कार्यं वास्ति वस्तुतो विमले । इति निश्चयवानन्तर हृष्यत्यानन्द निर्भरो योगी ॥ ३॥।

The yogi being full of bliss, rejoices at heart, knowing for certain that in the immaculate Self there is really no maya nor any of the least consequence of its touch. An absolute surrender to God will remove the karya or the effects of maya. This is well shown in the Xth chapter of Gita where only after Arjuna completely surrenders to Krishna as "Param Brahma Param Dhama.." that the Lord reveals Himself in his all pervasive form to Arjuna. Arjuna detached himself from everything in the Xth chapter, so much so that he was not even at that point

thinking of victory or loss in the war. His only attachment was to the Lord, his master. Then the Lord declares to him the most compassionate statement "nimitta matram bhava". The fact that one cannot do anything with the mind, body or intellect is shown when the warrior Arjuna declares to Krishna that he could not string his bow against the enemies. Hence the truth is that one has to detach oneself from the mind, body, intellect and lose the sense of doer ship. The detachment with these and attachment with God is required. Krishna says here 'just be a quiet instrument(nimitta), and the victory will be yours.' It is not an advice to quit the battle field, but to renounce the ownership of action, in the form of "I am fighting the war" etc. When this complete surrender unto the Lord happens, then one realizes that there indeed was no birth or death.

Na atmani kimcit maya: There is not an iota of maya here. At this state of total surrender there is not an impression of maya. Maya itself becomes like a burnt rope that has no power to bind. Every thing is seen as a mere appearance at this stage.

Tatkaaryam vaasti: nor the effect of maya is there. The "I" or the ego has vanished completely. There is no feeling that I am teaching and she or he is my disciple. Vastutah: In reality (the effect of maya is not on them). There is complete certainty and steadfastness in them which is further strengthened by the grace of God.

त्वमहमभिमानहीनो मोदितनानाजनाचारः ।

विहरिन बालवदेको विमलसुखाम्भोनिघौ मग्नः ॥१४॥

The Yogi sports like a child, plunged in the ocean of pure bliss and delighted with the diverse actions of men without any feeling of "you" and "I".

(to be continued)

<u>Hamsa-Uvacha</u>

M. Leelevathi (Bangalore)

1. Recent Natural calamities like earthquake and destruction, increase in killing, looting, corruption, and moral decline in person - are these indications of end of Kaliyuga?

Hamsa: The Present Kaliyuga has still a long way to go before it ends. It is true that man's moral values are declining, it only indicates the increasing power of Kaliyuga. When the weather gets hot mother nature showers rains to cool down the heat. Similarly when the atrocities of man increase, the nature tries to balance it with natural calamities like earth quake, flood, famine, war, etc. Sometimes if there is not enough rain, the weather gets hotter instead of cooling. Only heavy rains cool down the very hot weather. Similarly if natural calamities are not severe, instead of decreasing, human atrocities only increase. The recent happenings are not severe enough to offset human cruelty. As a result the power of Kali is actually increasing, and that is the leela (or plan) of Bhagavan.

2. Please instruct about the fasting, method of observance, puja and the benefits of Ekadashi.

Hamsa: Ekadashi comes twice a month, on the eleventh

day of each fortnight. The number eleven of ekadashi has correspondence with the eleven organs in human body. They are five sense organs, namely eyes, ears, tongue, nose, and skin; and five motor organs namely hands, feet, mouth, genital and anus; and the eleventh organ is the mind. Knowingly or unknowingly, everyday Man does sins through these eleven organs. Fasting is a penance (tapas) to atone for sins, to purify heart and organs, and to obtain the grace of God. Sins done in a fortnight by these organs are destroyed by fasting on every Ekadashi day. On that day one should abstain from taking any food and also from sense enjoyments, entertainments and excitements including watching games and TV. Well fed body will hanker for sense pleasures whereas fasting will weaken the senses and help in controlling and killing the sense desires. The lord of Ekadashi is Bhagavan Vishnu. So on that day you should spend the time (day and night) in worshipping Vishnu, doing puja, japa, bhajan, meditation, study of sacred scriptures. Whatever work you do, you should do unselfishly as Karma yoga and offer it to God. Only the following (Dwadashi) day, after doing Vishnu puja you should eat. This kind of observation is good for physical health as well as mental courage and will power in addition to the grace of God. More intense the worship, greater is the benefit. There is no short cut to it. Those who observe Ekadashi fasting regularly with faith and devotion will go to Vishnu-loka (heaven), say the sciptures.

SADHANA IN PURANAS

Swami Padmanabhananda (Rishikesh)

भिक्त ज्ञान सुसंपन्नं दयावंतं यतिवरम् । शिवानंदानुगं वंदे विद्यानंदं पुनः पुनः ॥

Vedas are our most sacred and the source books of Knowledge. Not everyone has the time, energy and the intellectual capacity to learn and understand them fully, which will take the whole life time. At the same time it is necessary that everyone knows and understands the essence of the Vedas in order to live happily and peacefully the life here on earth and in the world beyond. So, for all those who have not the privilege to learn the Vedas, we have the Puranas, which contain the same information as in Vedas about the Dharma sadhana. While the Vedas are dry and terse. Puranas are easy to understand containing full of juicy stories, which are capable of creating deep interest when narrated to an audience, especially for women, children and immature persons. They can also be read and understood at leisure by any body. We are all aware of such stories of Puranas and Ithihasa like Bhagavatam, Ramayana etc. Through these stories the Sages like Vyasa want to teach us the ultimate Truth behind this universe, the purpose of creation, the goal of life, and the means to achieve that goal. High philosophy, Dharma and Karma of the Vedas are wrapped up in these interesting stories. The stories as such are of no use if we ignore or do not understand the Dharma and philosophy, and the message the sages want to impress upon us.

In these pages we wish to bring out the Dharma and Sadhana part contained in well-known Puranic stories so that the sincere spiritual seekers can practise them in day -to -day life and climb up in the spiritual ladder steadily and progressively towards the ultimate goal. It will also make their life more meaningful, rewarding and internally peaceful.

Let us consider the well known story of Dhruva. King Uttanapada, son of Manu had two wives, Sunithi and Suruchi, of these the younger Suruchi was the more beloved of the king. One day, while fondling Suruchi's son on his lap, the king did not welcome Dhruva, Sunithi's son, who too sought to climb up to his lap. Suruchi spitefully spoke to Dhruya 'Child, even though you are king's son, you are not fit to ascend the throne, because you are son of another woman, not mine. Arrogant as you are to covet the throne, if you aspire to climb the throne, propitiate the Supreme Lord through penance and get birth from my womb. The king kept silent and the young Dhruva wounded by the stinging words of his stepmother, and even as the father was mutely gazing, he ran to his mother hissing like a serpent in anger, and crying loudly, for consolation, as any child would do. Scorched by the grief the young mother of Dhruva, too cried, hearing the stinging remarks of her cowife. Sunithi, perceived in her son's anger and hatred toward his step mother. Normally when the child is hurt, the mother would feel the vengeance even more, against those who hurt her child.

Let us see what Vyasa said in the Srimad Bhagavata Purana in this story about the reaction of Sunithi on seeing her son and her advice to Dhruva.

She said: "My dear child, do not curse or entertain any evil thoughts about others. Your step mother has insulted you and you will naturally be angry with her. In that anger it is natural to curse and to wish something evil to happen to those who have wronged us. But child, it is not good in our own interest to do such things, for our mind gets polluted and corrupted by entertaining such evil thoughts. Whatever happened, has happened by the will of God. We have to accept it as it comes. No one else is responsible for our suffering, except we. Man reaps what he sows. Suffering he gets in this life is what he has inflicted on others in his previous birth. If you entertain evil thoughts against others, you will have to reap the same here itself. Further your mind gets spoiled because of bad thoughts. So do not entertain any bad

thoughts against your stepmother. Now consider dispassionately what she has told you. She said 'You cannot sit on your father's lap or on the throne. If you desire so, pray to God and be born of me.'

Dear child, abide ungrudgingly by those words, which are nonetheless true, though spoken by your stepmother, and adore the lotus feet of Lord Vishnu if you aspire to ascend the royal throne like Uttama (your half-brother).

To forgive for the mistakes done by others and to do them good in return is a noble character, praised by all scriptures. Swami Sivananda says "To bear insult, bear injury......is the highest Sadhana. This is one of the foremost spiritual Sadhanas to efface the ego. In the temporal world also people with such noble qualities will be successful in life.

In Valmiki Ramayana also we come across with such upadesha (precept). Bharata was angry with his mother Kaikeyi for sending Rama to forest on exile for fourteen years. He scolded her in strong words, and showing signs of enmity to her inspite of her realising her folly and agreeing to Bharata's proposal to bring Rama back to Ayodhya. She also went with Bharata and other queens to Chitrakuta to bring back Rama. Even then Bharata could not forgive her, instead he entertained anger and hatred for her. Sri Ram did not agree to Bharata's and others' request to go back to Ayodhya on the ground that the promise of the father had to be adhered to and was binding on all. So Bharata had to return to Ayodhya with the sandals of Sri Rama. Sri Rama after giving full advice on the conduct of an ideal ruler, finally says to Bharata 'You should never be angry with your mother, instead give her all the respect, service and protection a mother deserves. I and Sita administer this oath on you.'

मातरं रक्ष कैकेयीं मारोषं कुरु तां प्रति ॥ (वा। रा। २. ११२।२७)

This is the final advice, rather an order by Sri Rama to Bharata. Bharata carried out this dictum for fourteen years and when Rama comes back to Ayodhya Bharata says to him:

पूजिता मामिका माता ..... वा. रा । ४. १२८ - २।

True to your advice, I have adored my mother all these years.

Although Dhruva was instructed by his mother to ignore the insult done by his step mother, he could not do it. The stepmother's words were no doubt stinging, but they helped Dhruva to perform severe austerities to obtain the Grace of God and to attain a high place, unattained by his forefathers. That was a blessing in disguise indeed... But Dhruva could not overcome his inner weakness of hatred and enmity toward his step mother, and in vengeance to show her his worth, that he is superior not only to her son Uttama, but to all his predecessors. The author of Bhagavatam, Vyasa clearly brings out the psychology of human mind, as to how you will react if you are rubbed on the wrong side. Vyasa shows that an ordinary man and a Godman will behave differently. Dhruva decides to go to thick forest for penance with only one objective in his mind, that is to invoke the blessings of the Lord in order to attain the highest place in the heavens. Sage Narada intervenes the young lad, who neither knows how to do penance nor the dangers imminent in the terrible jungle. Said the divine sage 'you are still too young. Even great sages fail to get the vision of God. This forest ridden with wild animals and demons, is too dangerous for a child like you and you still do not know how to do tapasya. You can decide when you grow a little older, for now you ignore the insults of your step mother and return home'. But Dhruva stood his ground firmly and said:

```
सुरुच्या दुर्वचो बाणैर्न भिन्ने श्रयते हृदि ॥
पदं त्रिभुवनोत्कृष्टं जिगीषोः साधुवर्त्मीन ॥
बृह्यस्मित्पतृभि ब्रह्मन्नन्यैरप्यनाधिष्ठितम् ॥ (भा। iv - 8 - ३६, ३७)
```

'My heart has been so much shattered by the words of my stepmother that your precept has failed to make any abiding impression. O holy sage, please tell me a good path, as I am keen to attain the highest place in all the three worlds and which has not been attained by our forefathers or anyone else'.

Stepmother's insults indeed did good for Dhruva in motivating

him to aspire for the highest place, to undertake severe penance which very few could do, and to become a great devotee; at that tender age, his courage, determination and achievements are exemplary, worthy of emulation, yet he could not purge his heart free of the vengeance he nurtured against the stepmother, as reflected in his answer to the sage Narada, inspite of the precious counsel given by his beloved mother and the divine sage whose words he valued very high. This could be considered his inherent weakness. Thus Vyasa presents in the character of Dhruva an undaunted determination and courage to achieve the cherished goal with a small inherent weakness, because of which Dhruva repents later for his own folly.

Significance of Mahalaya Amavasya

Karna, son of Kunti and a celebrated warrior in Mahabharata. was known as daanasura (munificent). After being slain in the battle of Mahabharata, the valiant Karna went to the lord of death. There he saw mountains of gold, diamonds, gems of different kinds and many valuable materials. But he did not find any food or drink. Being very hungry and thirsty he asked for food and water. Dharma, the Lord of death told him 'You can have, and enjoy all these things, gold, diamonds etc.which are before you and ask for more of the same. But you cannot have food here, because you had not made any annadaana (given food in alms). Here you will get only what you have given in charity; you reap only what you have sown. Karna asked how could he satisfy his unbearable hunger and thirst. Dharma replied, 'For those who have not gifted any food, there is no way to get food here. But we can prescribe you a way out, because you have given everything else in charity except food. As a special case, we will give you fifteen days time to return to earth and do annadana (distribute free food). Then on return you can get food. Accordingly Karna returned to the mortal world and performed Annadaana for a fortnight, which happened to be the pitru paksha. The greatness of doing charity in this auspicious period and on Mahalaya Amavasya, is that in just fifteen days one reaps the benefit of doing charity for the whole lifetime. Thus Karna earned the punya of doing Annadaana for the whole life time and enjoyed the choicest Swami Vidyananda food in the other world.

≪ಆತ್ಮ ವಿದ್ಯಾ ವಿಲಾಸಃ-೪≫

(ಶ್ರೀ ಸದಾಶಿವ ಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರ ವಿರಚಿತ)

ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ: ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿ ವಿದ್ಯಾನಂದ ಸರಸ್ವತಿ. ನಿರೂಪಣೆ: ಪ್ರೊ. ಕಾಂಚನಾ ನಟರಾಜನ್, ದೆಹಲಿ. ಅನುವಾದ: ಬಿ.ಕೆ. ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯ

ಸರ್ವಸ್ತವೂ ತನ್ನೊಳಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ಸಂಭವ ಎಂದು ಸರ್ವವ್ಯಾಪೀ ವಿಶ್ವಂಭರನು ತನ್ನ ಮೌನ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಿಂದಲೇ ತಿಳಿಯಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಭಗವಲ್ಲೀಲೆಯ ರಹಸ್ಯವನ್ನರಿಯದ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅಹಂಕಾರವಾದರೋ ತನ್ನಿಂದಲೇ ಸರ್ವಕಾರ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳೂ ನೆರವೇರುವುವು ಹಾಗೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಿರುವವನು ಸ್ವತಃ ತಾನೇ ಎಂಬ ಸ್ವಾರ್ಥಭಾವ ದಿಂದೊಡಗೂಡಿರುತ್ತದೆ. ಕನಸಿಗನು ಸ್ವಪ್ನ ಕಾಣುತ್ತಿರುವಾಗ ತಾನೇ ಅನೇಕ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಸ್ವಪ್ನಾವಸ್ಥೆಯಿಂದ (ನಿದ್ರೆಯಿಂದ) ಎಚ್ಚಿತ್ತ ಮರುಕ್ಷಣವೇ (ಜಾಗ್ಬದವಸ್ಥೆಗೆ ಬಂದಾಗ) ತಾನು ಸ್ವಪ್ನಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಏನನ್ನೂ ಮಾಡಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಜ್ಞಾನವಾದ ಮೇಲೆ ಜಾಗೃದಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ (ಅದೂ ಒಂದು ಕನಸೆಂಬ ತಿಳಿವಿನಿಂದ) ತಾನು ಏನನ್ನೂ ನಿಜವಾಗಿ ಮಾಡಿಲ್ಲವೆಂಬ ಸ್ಪಷ್ಟ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿ ಏನೆಂದರೆ ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ಕೃಷ್ಣನೂ ಸಹ ಈ ಯಥಾರ್ಥತೆಯನ್ನೇ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ, ನೀನಾಗಲೀ ನಾನಾಗಲೀ ಏನನ್ನೂ (ಯಾವ ಕರ್ಮವನ್ನೂ) ಮಾಡಿರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಏಕೆಂದರೆ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಗಳೂ ಅವರವರ ಸಹಜ ಸ್ವಭಾವದಂತೆ (ಗುಣಧರ್ಮದಂತೆ) ನಡೆಯುತ್ತವೆ. (ನಕರ್ತ್ನ ತೃಂ ನಕರ್ಮಾಣಿ ಲೋಕಸ್ಯ ಸೃಜತಿ ಪ್ರಭುಃ। तಕರ್ಮ ಫಲ ಸಂಯೋಗಮ್ ಸ್ವಭಾವಸ್ತು ಪ್ರವರ್ತತೇ ।। ಗೀ. ೫-೧೩). ಸಕಲ ಕ್ರಿಯೆಗಳೂ ಅಂತರ್ಗತವಾದ ಪ್ರಕೃತಿ ನಿಯಮಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಭವ ಜಲಧಿಯ ಸೆಳೆತದಲ್ಲಿ ಈಜುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯು, ತಾನು ಮುಳುಗದಿರಲು, ತನ್ನ ತಲೆಯನ್ನು ನೀರಿನ ಸಮಮಟ್ಟದಿಂದ ಮೇಲೆತ್ತಿ ಹಿಡಿದಿರಬೇಕೆಂದು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪರಿಜ್ಞಾನವು, ಪ್ರಕೃತಿಯ ತ್ರಿಗುಣಗಳಲ್ಲೊಂದಾದ ಉತ್ತಮ ಸಾತ್ವಿಕ ಗುಣದಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದುದು. ಶುದ್ದ ಸತ್ತ್ವದಿಂದ ಕೂಡಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ನಿರಂತರ ಭಗವಂತನ ಧ್ಯಾನ ಹಾಗೂ ಸದಾ ಭಗವನ್ನಾಮ ಜಪ, ಭಜನೆಯಲ್ಲಿನ ತಲ್ಲೀನತೆಯು, ಸಂಸಾರ ಸಾಗರವನ್ನು ಈಜಿಕೊಂಡು ದಾಟುವಾಗ, ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾಗಿ ತಲೆ ಎತ್ತಿದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಕೃಷ್ಣನು ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಬೋಧಿಸಿರುವ ತತ್ತ್ವವೂ ಸಹ ಇದೇ ಆಗಿದೆ. (ಕರ್ಮಣ್ಯಕರ್ಮ ಪಶ್ಯೇತ್ ಅಕರ್ಮಣಿ ಚ ಕರ್ಮಯಃ ॥ ಗೀ.೪-೧೮) (ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಅಕರ್ಮವನ್ನೂ ಅಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಕರ್ಮವನ್ನೂ ಕಾಣು ಎಂಬುದೇ ತತ್ತ್ವದರ್ಶನ -ಜ್ಞಾನಿಯ ಕರ್ತೃತ್ವರಾಹಿತ್ಯ ಭಾವ.) ಭಗವಂತನನ್ನು ಸದಾ ನೆನೆಯುವ ಸ್ಥಿತಿಯು ಜೀವಿಯನ್ನು ಜನನ ಮರಣ ಸಂಸಾರ ಚಕ್ರದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಮಾಡಿ ಮುಂದೆ ಪುನರ್ಜನ್ಮವಿಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಜೀವಿಯು ಸದ್ಯದ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ ಪರಮಾರ್ಥದ ಉನ್ನತ ಸ್ತರದ ಏರಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲವನಾಗುತ್ತಾನೆ. (ಅರ್ಥಾತ್ ಜೀವನ್ನುಕ್ಷನಾಗುತ್ತಾನೆ).

ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ನಿಜಕ್ಕೂ ಜನನ ಮರಣವೆಂಬುದು ಇರುವುದಿಲ್ಲ (ಆತ್ವನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ) ಮತ್ತು ಹುಟ್ಟಿರುವೆನೆಂಬ ಭಾವವೇ ಮೊದಲಾದುದು ಮಾಯೆಯಿಂದಾಗಿ, ಭ್ರಾಂತಿ ಮುಂದುವರಿದ ಬಾಹ್ಯವಸ್ತು ವಿಷಯದಲ್ಲಿನ ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನದ ಇಂದ್ರಿಯಗೋಚರತೆಯಿಂದಾಗಿ ಬಂದದ್ದು. ವಿಪರ್ಯಾಸವೆಂದರೆ ಜೀವನದ ಜಂಜಾಟದಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ಹಾಗೆ ಭಾವಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ, ವ್ಯಕ್ತಿಯು ನಾನು ಹುಟ್ಟಿರುವೆನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಾವು ಸಿದ್ಧವಾದದ್ದೇ ಎಂಬ ಪ್ರಬಲವಾದ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವನು. ಶ್ರುತಿ ಪ್ರಮಾಣದರ್ಶನದಂತೆ ಈ ಭಾವನೆ ಸರಿಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಇದನ್ನು ತಪ್ಪು ಎಂದೇನೂ ಅಂದುಕೊಳ್ಳ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ, ಏಕೆಂದರೆ ಇಂತಹ ವಿರುದ್ಧ ಭಾವವು, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ದೈವಭಕ್ತರಿಗೆ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಶರಣುಹೋಗಲು, ಹಾಗೂ ಈ ಸಂಸಾರದ ಬಗೆಗಿನ ಮಾಯಾ ಜಾಲದಿಂದ ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡೆಂದು ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಮೊರೆಯಿಟ್ಟು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲು, ಒಂದು ಸದವಕಾಶವನ್ನೇ (ಸುಸಂದರ್ಭವನ್ನೇ) ಒದಗಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ಇಂತಹ ಶರಣಾಗತಿಯಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಸರ್ವ ಸಮರ್ಪಣೆಯಲ್ಲಿ ಏನಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದರೆ, 'ನಾನು' ಮತ್ತು 'ನನ್ನದು' ಎಂಬ ಮಮಕಾರ ವೃತ್ತಿಯ ಆಹಂಕಾರವು ಭಗವಂತನ ಪಾದಾರವಿಂದದಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಲಯ ಹೊಂದುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಾಗಲೂ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸತತ ನೆನಪಿಗೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದು ಮತ್ತು ಭಗವಂತನೇ ಎಲ್ಲರ ಮನಸ್ಸು ಬುದ್ದಿಗಳ ಮೂಲಕ ಸರ್ವಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೂ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವವನು ಎಂದು ತಿಳಿಯುವುದೇ ನಿಜವಾದ ಯೋಗ. (ಅಂತಹವನು ಯೋಗಯುಕ್ಕಾತ್ಮ). ಯಾರು ಸರ್ವಶಕ್ತ ಭಗವಂತನ ಇರವು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಇದೆಯೆಂದು ದೃಢವಾಗಿ ಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೋ, ಯಾರು ಈ ಜಗತ್ ಪ್ರಭುವೇ ಸಕಲ ಕರ್ಮಗಳ ಕರ್ತೃ ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೋ, ಅವನೇ ಮಾನವರಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ಬುದ್ದಿವಂತ (ಸಬುದ್ದಿ ಮಾನ್ ಮನುಷ್ಯೇಷು ಸಯುಕ್ತ ಕೃತ್ಸ್ನ ಕರ್ಮ ಕೃತ್ - ಅವನೇ ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಬುದ್ದಿಮಾನ್, ಅವನೇ ಯೋಗಿಯು, ಅವನೇ ಕೃತಕೃತ್ಯನು ಗೀ. ೪-೧೮). ಅಂತಹವನೇ ಪಂಡಿತ ಎಂದು ದೊಡ್ಡವರಿಂದ ಕರೆಸಿಕೊಂಡು ಎಲ್ಲರ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗುತ್ತಾನೆ. (ತಮಾಹುಃ ಪಂಡಿತಂಬುಧಾಃ ಗೀ.೪-೧೯). ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬಹು ಜನರು ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ಜೀವನ ನಡೆಸಿ ಮರಣಹೊಂದುವರು. ಆದರೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಕೆಲವರು ಮಾತ್ರ ಭಗವಂತನ ಬಗ್ಗೆ ಚಂತನ ನಡೆಸುವರು. ಆ ಕೆಲವರಲ್ಲಿಯೂ ಎಲ್ಲೋ ಸ್ವಲ್ಪ ಜನರು ಭಗವಂತನ ದರ್ಶನಾಪೇಕ್ಷೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿರುವರು ಮತ್ತು ಅವರುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಮಾತ್ರ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಆತ್ಮ ಸಾಕ್ಟಾತ್ಕಾರ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವರು. ಅಂತಹ ನಿಷ್ಠ ಸಾಧಕರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಾಧಕರು ಮಾತ್ರ ನಿಜವಾದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು, ಅತೀಂದ್ರಿಯತ್ವವನ್ನು ಅಥವಾ ತತ್ಸ್ವಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆಯುವರು. ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಾಧನಗಳಿಂದಲ್ಲ ಭೌತಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಅಲ್ಲ, ಭಗವಂತನ ದರ್ಶನವು ತತ್ತ್ವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮಾತ್ರ ಲಭ್ಯ. ಶ್ರೀ ಸದಾಶಿವ ಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರರು ಅಂತಹ ವಿಶಿಷ್ಟ ತತ್ತ್ವದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳವರಾದ ಜ್ಞಾನಿಗಳಲ್ಲೊಬ್ಬರು. ಅವರು ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಅದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಉತ್ತಮ ಸಾಧಕರಾಗಿ ಸತತ ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟು ಯಶಸ್ವಿಗಳಾದವರು. ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮನಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿರುವ ಪರಾಂಶಾಂತಿಯನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಿಸಿಕೊಂಡ ಮಹಾಸಿದ್ದ ಪುರುಷರು.

ಜಗದಖಲಮಿದಮಸಾರಂ ಮಾಯಿಕಮೇವೇತಿ ಮನಸಿ ಮನ್ಜಾನ: । ಪರ್ಯಟತಿ ಪಾಟತಾಶಃ ಪ್ರಗಲಿತ ಮದಮಾನ ಮತ್ನರಃ ಕೋಽಪಿ ॥೧೨॥

ಇಡೀ ಜಗತ್ತೇ ನಿಸ್ಸಾರವಾದುದು, ಮಾಯೆಯ ಸೃಷ್ಟಿಯು ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾ, ಎಲ್ಲಾ ಆಸೆಗಳನ್ನೂ ತೊರೆದು ಮದ, ಮಾನ, ಮಾತ್ಸರ್ಯಗಳನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸುವ ಒಬ್ಬಾನೊಬ್ಬ ಯತಿಯು ಅಲೆದಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಜಗದಖಲಂ ಇದಂ ಈ ಸಮಾಸಪದವು ಜಾಗೃದವಸ್ಥೆಯ ಸಕಲ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುತ್ತದೆ.

ಅಸಾರಂ ಮಾಯಿಕಂ ಜಾಗ್ಯದವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿನ ಅನುಭವಾತ್ಮಕ ಜಗತ್ತು ತೋರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಮಾಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಸಾರಭೂತವಾದದ್ದಲ್ಲವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಅಸಾರವೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಯಾವುದು ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗಿ ಲಯವಾಗುವುದೋ ಅದು ಸತ್ಯವಲ್ಲದ್ದು, ಸ್ವತಂತ್ರ ಅಸ್ತಿತ್ವವಿಲ್ಲದ್ದು, ಆದ್ದರಿಂದ ಮಾಯಿಕ-ಮಾಯೆಯ ಸೃಷ್ಟಿ ಎಂದು ಭಾವ. ವಿಶ್ವವು ಐದು ವಿಶೇಷ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಅದೇನೆಂದರೆ ಅಸ್ತಿ ಅಥವಾ ಅಸ್ತಿತ್ವ, ಭಾತಿ ಅಥವಾ ಪ್ರಜ್ಞೆ, ಪ್ರಿಯಂ ಅಥವಾ ಆನಂದ, ನಾಮ ಅಥವಾ ಹೆಸರುಗಳು ಮತ್ತು ರೂಪ ಅಥವಾ ಆಕಾರಗಳು. ಈ ಐದು ಲಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿನ ಮೂರು ಲಕ್ಷಣಗಳು ಬ್ರಹ್ಮರೂಪವೆಂದೂ, ಕೊನೆಯ ಎರಡು ಲಕ್ಷಣಗಳು ಎಂದರೆ ನಾಮರೂಪಗಳು ಮಾಯಿಕವೆಂದೂ ಅರ್ಥೈಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಅನಾದ್ಯನಂತ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ಸತ್ ಜಿತ್ ಆನಂದ ಸ್ವರೂಪ. ಮನಸ್ಸು, ಬುದ್ಧಿ, ಶರೀರ, ಜಗತ್ತು ಮೊದಲಾದುವಾದರೋ, ಪರಬ್ರಹ್ಮನಲ್ಲಿ ತೋರಿಕೊಳ್ಳುವ ಮತ್ತು ಅವನಲ್ಲೇ ಲಯವಾಗುವ ನಾಮರೂಪಾತ್ಮಕವಾದ ಜಡವಸ್ತುಗಳು. ಅವುಗಳ ತೋರಿಕೊಳ್ಳುವ ಮತ್ತು ಮರೆಯಾಗುವ ಸ್ವಭಾವದಿಂದಾಗಿ, ಅವುಗಳನ್ನು ಮಾಯಿಕವೆಂದು ಕರೆಯುವರು.

ಮಾಯೆಯ ಮತ್ತು ಅದರ ಪರಿಣಾಮವಾದ ನೋವನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲು, ಜೀವಿಯು ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ತೀವ್ರ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದವನಾಗಿದ್ದರೆ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೇ ಅಂಟಿಕೊಂಡು ಬಿಡುತ್ತಾನೆ.

ಗಾಢ ನಿದ್ರೆಯ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಾರ್ಥವಾಗಿ ಗಮನಿಸಿದರೆ, ಅಂತಹ ಸುಷುಪ್ತಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ, ಜಾಗ್ಯದವಸ್ಥೆಯ ಮತ್ತು ಸ್ವಪ್ನಾವಸ್ಥೆಯ ವಸ್ತುಗಳೆಲ್ಲವೂ, ನಮಗೆ ಎಚ್ಚರವಾದಾಗ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿ ಏನೂ ಇಲ್ಲದಂತೆ ನಾಶವಾಗುವುದರ ಆರಿವಾಗುತ್ತದೆ. ಸುಷುಪ್ತಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಯಾವುದರ ಅನುಭವವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ; ನಮಗೆ ಚಿರಪರಿಚಿತವಾದ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳೂ

ವಿಷಯಗಳೂ, ಅಲ್ಲಿ, ಅನಂತ ಶಾಂತಿಯಲ್ಲಿ ಕರಗಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಇದು, ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ನಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸುವ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಪ್ರತಿದಿನದ ಲಯ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿನ ನಿವೇದನ (ನಿತ್ಯಲಯ). ಜಾಗೃದಾವಸ್ಥೆಯ ಅನುಭವಗಳೂ ಸಹ ಇದೇ ಪ್ರಕಾರದ (ಶರೀರ ಮನಸ್ಸು ಬುದ್ದಿ ಕರ್ಮಾದಿಗಳ) ಯಜ್ಞಭಾವದ ಸರ್ವ ಸಮರ್ಪಣೆಯೇ ಆಗಿದೆ. ಆದರೆ, ಕನಸಿನ ಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಎಚ್ಚರ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಆಗುವ ಈ ಪರಿವರ್ತನೆ ಅಥವಾ ನಿತ್ಯಲಯದ ವಿನಾಶವು ವೇದನಾರಹಿತವಾದದ್ದು ಮತ್ತು ತನಗೆ ತಾನೇ ಆದ, ಅಯತ್ನ ಪೂರ್ವಕ ಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿದೆ. ಜಾಗ್ಬದವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿನ ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿನ ಯಜ್ಞದ ಸರ್ವ ಸಮರ್ಪಣವಾದರೋ (ಲೀನಗೊಳಿಸುವುದು) ಬಹಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವೆಂಬಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ (ಜಾಗ್ರದವಸ್ಥೆಯ) ಸಮರ್ಪಣವು ದೇಹಾತ್ಕಭಾವ, ವಸ್ತು ವಿಷಯಗಳ ಒಡೆತನ, ಬುದ್ದಿ ಮನಸ್ಸು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿದ್ದು, ಅವುಗಳು ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುವಂತಹುದಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಅಂತಹ ಸರ್ವಸಮರ್ಪಣವು ಕಠಿಣವೆಂಬಂತಹ ತೋರಿಕೆಯ ಭಾವ ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ದೋಷಯುಕ್ತ ಭಾವಗಳನ್ನು ತಿದ್ದಿಕೊಳ್ಳುವ ಸೂಕ್ತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವೆಂದರೆ, ಮನಸ್ಸು, ಶರೀರ, ಬುದ್ದಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಬಿಸಾಡಿ ಬಿಡುವ ವಸ್ತುಗಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸುವುದು, ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದಾದರೂ ಮನಸ್ಸು ದೇಹಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಎಸೆಯಲಾದೀತು? ನಮ್ಮ ಪ್ರಯತ್ನವು ಅವುಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹೊರಗೆ ಹಾಕುವುದಲ್ಲ, ಅವುಗಳನ್ನು ಆ ಪರಮಾತ್ಯನ ಆಶೀರ್ವಾದದ ಕೊಡುಗೆ ಎಂದು ಕಾಣುವುದೇ ಆಗಿದೆ. ಭಗವದಿಚ್ಛೆಯಿಂದಲೇ ಅವುಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವುದು. ಪ್ರತಿಯೊಂದೂ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವುದು ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮದ ಸಂಸ್ಪರ್ಷದಿಂದಲೇ, ಅವನೇ ಎಲ್ಲದರ ಅಧಿಷ್ಟಾತೃ. ಅವನ (ಬ್ರಹ್ಮ) ಸಂಸ್ಪರ್ಷವು ಮತ್ತು ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾಗಿರುವ ಅವನ ಇರವು, ಎಲ್ಲಾ ವಸ್ತುಗಳಿಗೂ ಜೀವಕಳೆಯನ್ನೂ ಚೈತನ್ಯವನ್ನೂ ತುಂಬಿ (ಬೆಳಗುವ) ಅವುಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯಾನ್ಮುಖವಾಗಿಸುವ ಮೂಲಕಾರಣ. ಅಜ್ಞಾನಿಗಳು, ಶರೀರ ಅಥವಾ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಅಥವಾ ಬುದ್ದಿಯು ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತವಾಗುವ ಕಾರಣವೆಂದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಚುರುಕು ಬುದ್ದಿಮತ್ತೆಯಿಂದಲೇ ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಯೇ ಬೇರೆ, ಪ್ರಪಂಚದ ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು ಆ ದಿವ್ಯ ಚೈತನ್ನದ ಇರುವಿನಿಂದಾಗಿಯೇ ಹೊರತು ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ಭಗವದ್ಗೀತೆಯು ಖಚಿತವಾಗಿ ಹೇಳುವಂತೆ, ಅಸತ್ಯ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ (ಸ್ವತಂತ್ರ) ಅಸ್ತಿತ್ವವಿಲ್ಲ, ಸದ್ ವಸ್ತುವಿಗೆ ಅಭಾವ (ಅಸ್ತಿತ್ವವಿಲ್ಲದಿರುವಿಕೆ) ಇಲ್ಲ. (ನಾಸತೋವಿದ್ಯತೇ ಭಾವೋ ನಾಭಾವೋ ವಿದ್ಯತೇ ಸತಃ . ಗೀ. ೨-೧೬) . ಆ ಸರ್ವ ಶಕ್ತ ಭಗವಂತನ ಕೃಪಾಶ್ರಯದಿಂದ ಎಲ್ಲವೂ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನೂ ಆಸರೆಯನ್ನೂ ಪಡೆಯುತ್ತವೆ.

ಶ್ರೀ ಸದಾಶಿವ ಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರರು ಇಲ್ಲಿ ಉಪದೇಶಿಸಿರುವುದೇನೆಂದರೆ, ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ

ಅನನ್ನ ಭಕ್ತಿ ಇಟ್ಟು ಅವನಲ್ಲೇ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಆಸಕ್ತನಾಗಿರುವುದರ ಮೂಲಕ, ಈ ನಶ್ವರವಾದ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ವಸ್ತುಗಳ ಮೇಲಿನ ಮೋಹವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ, ನಿರಾಸಕ್ತನಾಗಿರಬೇಕು. (ಅವುಗಳಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು) ಯಾರಾದರೂ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ನಿರಾಸಕ್ತನಾಗಿರಬೇಕು ಎಂದರೆ, ತನ್ನ ಅಹಂಕಾರವನ್ನಲ್ಲದೇ ಬೇರೇನನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ಭಗವಂತನ ವಶಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಬೇಕು, ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಬೇಕು ಅಷ್ಟೆ, ಎಂಬುದೇ ಅವರ ಉಪದೇಶಾಮೃತ. (ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಭರಿತ ಆಸಕ್ತಿ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ತೀವ್ರ ವೈರಾಗ್ಯದ ನಿರಾಸಕ್ತಿ.) ಭಗವಂತನಿಲ್ಲದ, ಅವನಿರವಿನ ಭಾವವಿಲ್ಲದ್ದೆಲ್ಲವೂ ನಿಸ್ಸಾರವಾದುದು. ಎಲ್ಲ ತೋರಿಕೆಗಳೂ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿಯೇ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗುವುವು. (ಪ್ರಲಯ).

ಏವ ಇತಿ 'ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಯೆಂದರೆ ಅದು ಇರುವುದೇ ಹೀಗೆ.' ಈ ಒತ್ತುಕೊಟ್ಟ ಹೇಳಿಕೆಯು ಸಾರವಲ್ಲದ ತೋರಿಕೆಯ ಮತ್ತು ಮರೆಯಾಗುವ ಗುಣವನ್ನು ಗುರುತು ಮಾಡಿ ತಿಳಿಯಪಡಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಟರವೇ ಅಷ್ಟೇ.

ಮನಸಿಮನ್ನಾನ :- ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆತ್ಮ ತತ್ತ್ವವನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಮನ್ವಾನ ಎಂಬುದು ನಿಜವಾದ ಮನನ ಅಥವಾ ಸತ್ಯದ ನಿರಂತರ ಚಿಂತನ ಮತ್ತು ಸಂಸಾರ ಸಾಗರವನ್ನು ದಾಟುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಮುಳುಗದಂತೆ ತಲೆಯನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿ ಹಿಡಿದಿಟ್ಟಿರುವ ಸತ್ತ್ವಗುಣದ ಪರಿಣಾಮಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದುದು.

ಪರ್ಯಟತಿ ಪಾಟಿತಾಶ:- ತನ್ನೆಲ್ಲ ಆಸೆಗಳನ್ನೂ ಮೆಟ್ಟಿ ತುಳಿದು ಮತ್ತೆ ತಲೆ ಎತ್ತದಂತೆ ಮಾಡಿ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಅಲೆದಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇದು ಆಸೆಗಳು ಲವಲೇಶವೂ ಉಳಿದಿಲ್ಲದ (ನಿರಾಶೀ) ಪರಮಹಂಸ ಸ್ಥಿತಿ. ಅವನ ಆಸೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಾಶ ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಸುಟ್ಟ ಹಗ್ಗವು (ಅಗ್ನಿದಗ್ಧರಜ್ಜು) ಹೇಗೆ ಬಂಧಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅಶಕ್ತವೋ ಹಾಗೆಯೇ ಅಜ್ಞಾನವು ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿಯಿಂದ ದಗ್ಧವಾಗಿ ಯೋಗಿಯನ್ನು ಬಂಧಿಸಲು ಶಕ್ತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ತಾತ್ವರ್ಯ ಏನೆಂದರೆ, ಯೋಗಿಯು ಅಜ್ಞಾನವೂ (ಮಾಯೆ) ಪರಮಾತ್ಮನ ವಿಭೂತಿಯೇ ಅಥವಾ ಪವಿತ್ರವಾದ ಭಸ್ಮ ಅಥವಾ ಮಹಿಮೆ ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ, ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿ ಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅರಿಯುತ್ತಾನೆ. ಯೋಗಿಯು ಇಂದ್ರಿಯ ಮತ್ತು ಬುದ್ಧಿಗ್ರಾಹ್ಮವಾದ ಸಮಗ್ರ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮನ ವಿಭೂತಿಯೆಂದೇ ಕಾಣುತ್ತಾನೆ.

ಪ್ರಗಲಿತ ಮದಮಾನಮತ್ಸರ:- ಯಾರು ಅಹಂಕಾರ, ಮಿತಿಮೀರಿದ ಸ್ವಾಭಿಮಾನ ಮತ್ತು ಮಾತ್ಸರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿಶ್ಶೇಷವಾಗಿ ತೊಡೆದು ಹಾಕಿರುವನೋ ಅವನು ಎಂದರ್ಥ. ಈ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರು ಸರ್ವಾತ್ಮಕ (ವಿಶ್ವಾತ್ಮಕತ್ವ) ದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳವರು. ಅದನ್ನೇ ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವುದು. ಕನಸುಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಯಾವನೋ ಒಬ್ಬನು ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದನೋ, ಮತ್ತು ಅನೇಕ ವಸ್ತುಗಳು ಹೇಗೆ ಚಲಸಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅರಿಯುತ್ತೇವೆಯೋ, ಹಾಗೆಯೇ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಯೋಗಿಯು, ತಾನು ಹಿಂದೆ ಅನುಭವಿಸಿದ ಜಗತ್ತಿನ ಸಂಬಂಧ ಹರಿದುಹೋಗಿ, ನಿರ್ಲಿಪ್ತನಾಗಿ (ನಿರಾಸಕ್ತ) ಸ್ವತಂತ್ರನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ನಾವು ಸ್ವಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಕಂಡ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಎಚ್ಚೆತ್ತಾಗ, ಹೇಗೆ ಅವುಗಳ ಸೋಂಕಿಲ್ಲದೆ ನಿಷ್ಕಲ್ಪಷ (ನಿಷ್ಕಳಂಕ) ಭಾವದಿಂದ ನೋಡುತ್ತೇವೆಯೋ ಅದರಂತೆ ಜಗತ್ತಿನ ಸೋಂಕಿಲ್ಲದ ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಕಳಂಕರಹಿತನನ್ನಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಾನೆ.

ನಾತ್ಮನಿ ಕಿಂಚನ್ಮಾಯಾತತ್ಕಾರ್ಯಂ ವಾಸ್ತಿವಸ್ತುತೋವಿಮಲೇ । ಇತಿ ನಿಶ್ಚಯವಾನಂತರ್ಹೃಷ್ಯತ್ಥಾನಂದ ನಿರ್ಭರೋ ಯೋಗೀ ॥ ೧೩॥

ನಿಜವಾಗಿ ಪರಿಶುದ್ಧನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಮಾಯೆಯು ಲವಲೇಶವೂ ಇಲ್ಲ, ಮಾಯೆಯ ಕಾರ್ಯವೂ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಯೋಗಿಯು ತನ್ನೊಳಗೇನೇ ಆನಂದ ಪಡುತ್ತಾನೆ.

ಯೋಗಿಯು ಪೂರ್ಣಾನಂದ ಭರಿತನಾಗಿ, ಹೃದಯಾಂತರಾಳದಲ್ಲಿ ಹರ್ಷಿತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಪರಮಪವಿತ್ರನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಮಾಯೆಯಾಗಲೀ, ಅದರ ಸ್ಪರ್ಷವಾಗಲೀ ಲವಲೇಶವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅರಿತುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾನೆ.

ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಶರಣಾಗತಿಯು ಮಾಯೆಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನೂ ಅಥವಾ ಮಾಯೆಯ ಪರಿಣಾಮವನ್ನೂ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತೊಲಗಿಸಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಅರ್ಜುನನು ಪರಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಪರಂಧಾಮ ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಸ್ತುತಿಸಿ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಪೂರ್ತಿ ಶರಣಾದ ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರ ಭಗವಂತನು ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡ ತನ್ನ ವಿಶ್ವರೂಪದರ್ಶನವನ್ನು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಕರುಣಿಸಿದನು. ಗೀತೆಯ ಹತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿರುವಂತೆ ಅರ್ಜುನನು ಎಲ್ಲದರ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ತ್ಯಜಿಸಿದ್ದನೆಂದರೆ, ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಜಯಾಪಜಯಗಳ ವಿಷಯಗಳ ಚಿಂತನೆಯನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದನು. ಅವನ ಏಕೈಕ ಆಸಕ್ತಿ ಎಂದರೆ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ, ಅವನ ಪ್ರಭುವಿನಲ್ಲಿ (ಗುರುವಿನಲ್ಲಿ) ಮಾತ್ರವಾಗಿತ್ತು. ಆಗ ಭಗವಂತನು ಅವನಿಗೆ ನೀಡಿದ ಕರುಣಾಜನಕ ಭರವಸೆಯುಕ್ತ ವಚನವೆಂದರೆ ನೀನು ನಿಮಿತ್ತ ಮಾತ್ರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲು ಎಂಬುದು "ನಿಮಿತ್ತ ಮಾತ್ರಂಭವ" (ತಸ್ಮಾತ್ತ್ವಮುತ್ತಿಷ್ಠ ಯಶೋಲಭನ್ನ, ಜಿತ್ವಾ ಶತ್ರೂನ್, ಭುಂಷ್ಕಕ್ಕು ರಾಜ್ಯಂ ಸಮ್ಯದ್ಧಮ್ . ಮಯೈವೈತೇನಿಹತಾಃ ಪೂರ್ವಮೇವ, ನಿಮಿತ್ತಮಾತ್ರಂ ಭವ ಸವ್ಯಸಾಚನ್ . ಗೀ. ಆ.೧೧. ಶ್ಲೋ. ೩೩) ಯಾರೂ ದೇಹ ಮನಸ್ಸು ಬುದ್ದಿಗಳಿಂದ ಮಾತ್ರ ಏನನ್ನೂ ಸಾಧಿಸಲಾರರು ಎಂಬ ಸತ್ಯವು ಮಹಾಯೋಧ

ವೀರಾಗ್ರಣಿ ಅರ್ಜುನನು ಶತ್ರುಗಳ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಬಿಲ್ಲಿಗೆ ಹೆದೆಯೇರಿಸಲಾರದವನಾಗಿದ್ದೇನೆಂದು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ನೀಡಿದ ಹೇಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತೋರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸತ್ಯಾಂಶವೇನೆಂದರೆ, ವ್ಯಕ್ತಿಯು ದೇಹ ಮನಸ್ಸು ಬುದ್ಧಿಗಳ ಮೇಲಿನ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ತೊಡೆದು ಹಾಕಬೇಕು ಹಾಗೂ ಕರ್ತೃತ್ವಭಾವ ರಹಿತನಾಗಿರಬೇಕು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ನಿರಾಸಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಅಗತ್ಯ. ಕೃಷ್ಣನು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವುದೇನೆಂದರೆ ಶಾಂತನಾಗಿದ್ದು ನಿಮಿತ್ತಮಾತ್ರವಾಗಿರು, ಆಗ ಜಯವು ನಿನ್ನದೇ ಆಗುತ್ತದೆ ಎಂದು. ಅದು ಯುದ್ಧಭೂಮಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಓಡಿಹೋಗುವ ಬುದ್ಧಿಪಾದವಲ್ಲ; ಬದಲಾಗಿ ತಾನು ಕರ್ಮಮಾಡುವ ಕರ್ತೃವಾಗಿದ್ದೇನೆಂಬ ಭಾವವನ್ನು ಅಂದರೆ 'ನಾನು ಈ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ' ಮುಂತಾದ ಅಹಂಕಾರ ರೂಪದ ಭಾವವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು. ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಸಂಪೂರ್ಣ ಶರಣಾಗತಿ ಸಂಭವಿಸಿದಾಗ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಹುಟ್ಟಾಗಲೀ, ಸಾವಾಗಲೀ ಇಲ್ಲವೆಂಬ ಸತ್ಯದರ್ಶನವನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

'ನ ಆತ್ಮನಿ ಕಿಂಚಿತ್ ಮಾಯಾ' ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಲೇಶಮಾತ್ರವೂ ಮಾಯವಿಲ್ಲ. ಸಂಪೂರ್ಣ ಶರಣಾಗತಿಯ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಯೆಯ ಛಾಯೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ಮಾಯೆಯು ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಸುಟ್ಟುಹೋದ ಹಗ್ಗದಂತಾಗಿ ಬಂಧಿಸಲು ಶಕ್ತಿಹೀನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಸರ್ವವೂ ಕೇವಲ ತೋರಿಕೆ (ಮಿಥ್ಯೆ) ಯಾಗಿ ಕಾಣಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. "ತತ್ ಕಾರ್ಯವಾಸ್ತಿ" ಮಾಯೆಯ ಯಾವ ಪರಿಣಾಮವೂ ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. 'ನಾನು' ಅಥವಾ ಅಹಂಕಾರವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮರೆಯಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ನಾನು ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಮತ್ತು ಅವಳಾಗಲೀ ಅಥವಾ ಅವನಾಗಲೀ ನನ್ನ ಶಿಷ್ಯನೆಂಬುವ ಭಾವವೇ ಇಲ್ಲ.

ವಸ್ತುತ: ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಯೇನೆಂದರೆ ಮಾಯೆಯ ಪರಿಣಾಮವು ಅವರುಗಳ ಮೇಲೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಂದೇಹ ರಹಿತ ನಂಬಿಕೆ ಮತ್ತು ದೃಢನಿಷ್ಠೆ ಅವರಲ್ಲಿದೆ. ಇದನ್ನು ಭಗವಂತನ ಕೃಪಯಿಂದ ಮತ್ತಷ್ಟು ಬಲಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ತ್ವಮಹಮಭಿಮಾನ ಹೀನೋ ಮೋದಿತ ನಾನಾ ಜನಾಚಾರಃ । ವಿಹರತಿ ಬಾಲವದೇಕೋ ವಿಮಲ ಸುಖಾಂಭೋಧೌಮಗ್ಯ: ।। ೧೪ ।।

ಯೋಗಿಯು 'ನೀನು' 'ನಾನು' ಎಂಬ ಅಭಿಮಾನ ಶೂನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ವಿಧದ ಜನರ ಆಚಾರಗಳನ್ನೂ ವಿನೋದವಾಗಿ ಕಂಡು, ಮಗುವಿನಂತೆ, ಶುದ್ಧಚಿತ್ತದಿಂದ ನಗುತ್ತಾ, ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಆನಂದಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದವನಾಗಿ ವಿಹರಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಓಂ ತತ್ ಸತ್

(ಮುಂದುವರಿಯುವುದು)

ವಿಕ್ರಮನ ನಿರ್ಗಮನ ವಿಷುವಿನಾಗಮನ ಉಷೆಯ ಹೊಂಗಿರಣ ಸೂರ್ಯನ ಬರವ ಸೂಚಿಸುವಂತೆ ಆಗುಹೋಗುಗಳ ನೆನೆ ನೆನೆದು ವಿಚಾರ ಮಾರ್ಗದ ನವ ಯೋಜನೆಯ ಹರವಿಂದ ವಿಷುವಿಗಾದರದಿ ಸ್ವಾಗತಿಸುವ ಗತಿಸಿರುವ ಕ್ರಮವರಿತ ವಿಕ್ರಮನ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವೇ ವಿಶ್ವವಾವರಿಸಿರುವ ಸೊಗದ ಸೌರಭ ಆದ ಸೂಸಿ ಸಂತಸವ ತರುತಿರುವ ವಿಷ್ಣು ಕಾಳಿದಾಸನ ಮೇಘ ಸಂದೇಶದಂತೆ ಸಂವರ್ತ ಮೇಘನಾದದ ಬೆನ್ನೇರಿ ಬಂದು ವೃಷನೆ ತಾನೆಂದು ಮೇಘದೂತನ ತೆರದಿ ತೋರುತಿಹ ವೃಷನೆನ್ಡಿವಿಷುವೆನ್ನಿ ಜಯವೆನ್ನಿ ಎಲ್ಲವೂ ಅವನೆ ಆದೇ ಆದಾಗಿರುವ ಸದಾ ಇಂದೇ ಎಂಬಂತಿರುವ ಸುಂದರದ ಬಂಧುರದ ಭವ್ಯ ಭಾವುಕತೆಯದು, ಸಿಹಿಯು ಸಿಹಿಯು ಕಹಿಯೊಳಗೆ ಸಿಹಿಯೇನೋ ಎಂಬಂತಿರುವ ಸಿಹಿಯಲ್ಲಿ ಕಹಿ ಸಿಹಿ ಎರಡು ಒಂದೇ ಆದ ಸಿಹಿ ಆಂಥ ಸಿಹಿಯು ಸಧ್ಯದ ಫಲ 'ಸದಾರೋಗ್ಯಂ ಶರೀರಿಣಾಂ' ಜೀವನವ ರಸಮಯವನಾಗಿಸುವ ಸಿಹಿ ಸಮತ್ವದ ಸೌಮ್ಯ ಶಾಂತಮಯ ಜೀವನವೆ ಸಮರಸ ಎಂದು ಸಾರುತಿಹ ವಿಷುವಿಗಿಂದೇ ಸ್ನಾಗತ ಸಾಧನಾಪಥದಿ 'ಆರಂಭ ಫಲವೃದ್ಧಿಶ್ವ ಜಯೇ ಜಯಕರೋ ಭವೇತ್' ಎಂಬ ನುಡಿ ಸಾಧಕನ ಕಿವಿಗಿಂಪ ತಂದಿಹುದು ಕಾಲಗರ್ಭದಿಂ ಹೊರಬಂದು ಕ್ಷಣದ ಗಡಣಗಳ ಮಾಯಮಾಡುವ ಮಾಯಕನ ಕಾಣಿಸುವ ವಿಷು ಬಂದು ಕ್ಷಣದ ಗಡಣಗಳೆಲ್ಲವನು ಏಕವಾಗಿಸಿಹ ತನ್ನನೂ ಕಾಲವನು ಸೇರಿಸಿಯೇ ಏಕವಾಗಿಸಿಹ ಆಹಾ! ಜ್ಞಾನ ಸೂರ್ಯನಿವ, ಸೃನಾಮ ದಿವಸವೇ ಮೂಡಿ ಬಂದನಿದೋ ದರ್ಶನವನಿತ್ರಿಹನು ! ಇದುವೆ ದರ್ಶನ ಸತ್ಯ. ವಿಷುವೆ ನಿನ್ನಿಂದ ಎಲ್ಲ ಜಯದಾನಂದ ಜಯವೇ, ಆ ನೀನೆ ನಾನಲ್ಲವೇ !

ಓ೦ ತತ್ ಸತ್

ಬಿ.ಕೆ.ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ನ

A PART OF THE PROPERTY OF THE PART OF THE

ಜಪಾನಿನ ಯೋಗಶಿಕ್ಷಕರಿಗಾಗಿ ಸತ್ಸಂಗ

ದಿನಾಂಕ ೫.೩.೨೦೦೧ ರಂದು ಜಪಾನಿನಿಂದ ಆಗಮಿಸಿದ ದೊಡ್ಡದೊಂದು ಯೋಗ ಶಿಕ್ಷಕರ ತಂಡದವರಿಗಾಗಿ ಒಂದು ದಿನದ ಯೋಗಶಿಬಿರವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಜಪಾನಿನಲ್ಲಿ ಯೋಗಶಿಕ್ಷಣ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದ ಸುಮಾರು ೭೫ ಜನರನ್ನು ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಶ್ರೀ ಕೆ. ಕೆಮುರಾಜಿಯವರು ಜಪಾನಿನಿಂದ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಕರೆತಂದಿದ್ದರು. ಅವರ ಪೈಕಿ ಬಹಳ ಮಂದಿ ಜಪಾನಿನಲ್ಲಿ ಯೋಗ ಶಿಕ್ಷಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲವರು ಶಿಕ್ಷಕರು ಯೋಗ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದ ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಸುಮಾರು 1000. ಶ್ರೀ ಕೆ.ಕಿಮುರಾಜಿಯವರು ಬಹಳ ಜನಪ್ರಿಯರು, ಸಮರ್ಥರು ಮತ್ತು ತುಂಬ ಉತ್ಸಾಹಿಗಳಾಗಿ ಶಾರೀರಿಕ ಮತ್ತು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಉನ್ನತಿ ನೀಡುವ ಯೋಗದ ಪ್ರಚಾರಾಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಜಪಾನಿನಲ್ಲಿ ಕೈಕೊಂಡಿರುವವರು. ಇವರ ಯೋಗಶಿಕ್ಷಣದ ಜನಪ್ರಿಯತೆ ಜಪಾನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗದೆ ಯುರೋಪ್ ಖಂಡ, ಅಮೇರಿಕ ದೇಶಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡು ಪ್ರಪಂಚದ ನಾನಾಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಹರಡಿದೆ. ಯೋಗದ ಬಗೆಗಿನ ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಜಪಾನೀ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿರುವ ಈ ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಲೇಖಕರು, ಯೋಗ ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ತತ್ತ್ವಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಜಪಾನ್ ಭಾಷೆಗೆ ಅನುವಾದ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ಇವರು ಜನಪ್ರಿಯ ಲೇಖಕರೂ ಹೌದು, ಉತ್ತಮ ಅನುವಾದಕರೂ ಹೌದು. ಋಷೀಕೇಶದ ಯೋಗನಿಕೇತನದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೨೦ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಶ್ರೀ ಕೆ. ಕಿಮುರಾಜಿಯವರು ಮತ್ತು ಸ್ವಾಮಿ ಶ್ರೀಗಳವರು ಇಬ್ಬರೂ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದವರು. ಅಂದಿನಿಂದಲೂ ಶ್ರೀ ಕೆ.ಕಿಮುರಾಜಿಯವರು ಶ್ರೀಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿ ವಿರಾಜೇಶ್ವರರ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಸಾರಿ ಶ್ರೀ ಕೆ.ಕಿಮುರಾಜಿಯವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಯೋಗಶಿಕ್ಷಕರ ತಂಡದವರು, ಯೋಗದಿಂದ ಗುಣಪಡಿಸಬಹುದಾದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪ್ರಯೋಗತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಯೌಗಿಕ ವೇದಾಂತ ತತ್ತ್ವಗಳ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ವಿಶಿಷ್ಟ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಆಳವಾದ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚಿನ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಘನೋದ್ದೇಶದಿಂದ, ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಸುತ್ತುಮುತ್ತಲಿನ ಯೋಗಾಶ್ರಮಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ಇತ್ತರು. ಜಪಾನಿನಲ್ಲಿ ದೇಹಾರೋಗ್ಯ ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಮನಶ್ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಸುಮಾರು ಹತ್ತುಲಕ್ಷ ಜನರು ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀ ವೇಣುಗೋಪಾಲ ತಂತ್ರಿಯವರು ಅತಿಥಿಗಳನ್ನು ಆದರದಿಂದ ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತಾ

ಇತರ ಆಶ್ರಮಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ಕಂಡುಬರುವ ಈ ಆಶ್ರಮದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ರಗಳಿಗೆ ಎಲ್ಲರ ಗಮನವನ್ನು ಸೆಳೆದರು. ಯೋಗವನ್ನು ಒಂದು ಲಾಭದಾಯಕ ವ್ಯಾಪಾರವೃತ್ತಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಹಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ಪಟ್ಟಣಗಳಿಗೆ, ಜನಪ್ರಿಯತೆ ಮತ್ತು ಸಂಪತ್ತನ್ನರಸಿಕೊಂಡು ಇತರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಈ ಸ್ವಾಮಿ ಶ್ರೀಯವರಾದರೋ ವ್ಯಾಪಾರವೃತ್ತಿಯ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಂದ ಅದರಲ್ಲೂ ಪ್ರಚಾರ ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳಿಂದ ದೂರವಾಗಿ ಕಾಡಿನ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಈ ವಿಜನ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ವಿಚಾರಶೀಲರಾದ ಸಾಧಕರು ಮತ್ತು ಮುಮುಕ್ಷಗಳು (ಮೋಕ್ಷಾಪೇಕ್ಷೆಯುಳ್ಳವರು) ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಬೇಕೆಂಬುದೇ ಅವರ ಅಪೇಕ್ಷೆ. ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಯವರು ತಾವೇ ಸ್ವತಃ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಮಯ ಕೃಷಿಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಕರ್ಮಯೋಗದ, ನಿಷ್ಕಾಮ ಕರ್ಮದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದು ಇತರರಿಗೂ ಮೇಲ್ಟಂಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಸ್ವಾಮಿ ಶ್ರೀಯವರು ತಮ್ಮ ಬೆಳಗಿನ ಅಧಿವೇಶನದ ಉಪನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಯೋಗಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ವೇದಾಂತದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿರುವ ಯೋಗ ಶಬ್ದದ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪಕಾರ್ಥವನ್ನೂ ಮತ್ತು ಜೀವನದ ಅಂತಿಮ ಗುರಿಯಾದ ಆತ್ಮ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಹೊಂದುವುದರೊಂದಿಗೆ ಜೀವನವನ್ನು ಸುಖಮಯವಾಗಿ ಹೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಯೋಗವು ಹೇಗೆ ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನೂ ಮನಮೋಹಕವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದರು.

ಪಾತಂಜಲ ಋಷಿಯು ಯೋಗಾಸನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ವಿವರಣೆ ನೀಡಿದ್ದರೂ, ಅವರು ದೈಹಿಕ ಲಿವಿಸಾಧನೆಗೆ (ದೊಂಬರಾಟ) ಮಹತ್ವಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಅವರ ಯೋಗ ಸೂತ್ರಗಳು ಮನೋನಿಗ್ರಹ (ಚಿತ್ತ ವೃತ್ತಿನಿರೋಧ) ಮತ್ತು ಆತ್ಮ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟುದು. ಸುಖವಾಗಿ ಒಂದೇ ಆಸನದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಸಮಯ ಮನಶ್ಯಾಂತಿಯನ್ನು ಕದಡುವ ಯಾವ ಕ್ಷೋಭೆಗೂ ಒಳಗಾಗದಂತೆ ಸ್ಥಿರವಾದ ಶರೀರ ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ (ದೇಹವಿನ್ಯಾಸ) ಕುಳಿತು ಸಂಪೂರ್ಣ ಏಕ್ರಾಗ್ರತೆಯಿಂದ ಧ್ಯೇಯವಸ್ತುವನ್ನು ಕುರಿತು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಲು ನೆರವಾಗುವುದೇ ಆಸನದ ಉಪಯುಕ್ತತೆ. ಪಾತಂಜಲ ಯೋಗದ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ ವೈಶಿಷ್ಟವೆಂದರೆ ಧ್ಯೇಯವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ (ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ) ಶ್ರದ್ಧಾಯುಕ್ತ ನಿಷ್ಠೆ ಮತ್ತು ಅನನ್ಯ ಭಕ್ತಿ. ಮಹರ್ಷಿ ಕಪಿಲರ ಸಾಂಖ್ಯದರ್ಶನವಾದರೋ ಭಗವಂತನನ್ನು (ನೇರವಾಗಿ) ಉಲ್ಲೇಖಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಾಂಖ್ಯವು ನಾಸ್ತಿಕ್ಯವೆಂದೂ (ನಿರೀಶ್ವರವಾದ) ಪಾತಂಜಲ ಯೋಗವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಆಸ್ತಿಕ್ಯವೆಂದೂ ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಸಾಂಖ್ಯ ಮತ್ತು ಪಾತಂಜಲ ಯೋಗ, ಇವೆರಡಕ್ಕೂ ಕೆಲವು ಸಾಮ್ಯತೆಗಳಿವೆ. ಎರಡೂ ದರ್ಶನಗಳು ಅಗಣಿತ ಜೀವಾತ್ಮಗಳಿವೆಯೆಂದೂ, ಮತ್ತು ಅವೆಲ್ಲವೂ ಒಂದರಿಂದ ಒಂದು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯೇ ಎಂದೂ ಸ್ವಂತ ನಿವೇಚನಾಯುತ ಸ್ಪಷ್ಟ

ಭಿನ್ನತ ಇರುವುದೆಂದೂ ದೃಢವಾದ ನಂಬುಗೆಯುಳ್ಳವು. ಆದರೆ ಅದ್ವೈತ ವೇದಾಂತದಲ್ಲಿ ಭೌತಿಕವಾಗಿ ಸರ್ವ ಜೀವಾತ್ಮಗಳೂ ತೋರಿಕೆಯಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕವೆಂದು (ಅಜ್ಞಾನದಿಂದಾಗಿ) ಕಂಡುಬಂದರೂ ಸರ್ವಭೂತಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿ ವಾಸಿಸುವ ಆತ್ಮವು ಮಾತ್ರ ಒಂದೇ ಆಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದರು. ಸಭೆಯಲ್ಲಿದ್ದವರೆಲ್ಲರೂ ಯೋಗಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡವರು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಧ್ಯಾನಯೋಗ ಮತ್ತು ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಮಾರ್ಗದ ಉಪಯುಕ್ತ ಸಾಧನಗಳ (ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ) ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಯಲು ಹೆಚ್ಚು ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದರು. ಉಪನ್ಯಾಸವಾದ ಮೇಲೆ ಸಾಮೂಹಿಕ ಧ್ಯಾನ ಕಾರ್ಯ ನಡೆಯಿತು.

ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮನೋಧರ್ಮವುಳ್ಳವರೂ ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕ (ಯಾಂತ್ರಿಕ) ವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಮುಂದುವರಿದವರಾದ ನವಯುಗದ ಜಪಾನ್ ದೇಶದ ಪ್ರಜೆಗಳು ದೇವರಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೋ ಅಥವಾ ಯೋಗವನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಕೇವಲ ಶಾರೀರಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವೇ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು, ಸ್ವಾಮಿ ಶ್ರೀಯವರು ಯೋಗಶಿಕ್ಷಕ ವುಂದದವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದರು. ದೇವರಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಇರುವುದೇ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ, ಅವರೆಲ್ಲರೂ ದೇವರಿದ್ದಾನೆಂದು ದೈಧವಾಗಿ ನಂಬಿರುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದರು. ದೇವರು ಒಬ್ಬನೋ ಅಥವಾ ಹಲವು ದೇವರುಗಳಿದ್ದಾರೆಯೋ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ದೇವರಿರುವುದು ಒಬ್ಬನೇ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಆ ದೇವನು ಸಗುಣನೋ ನಿರ್ಗುಣನೋ (ದೇವನಿಗೆ ರೂಪವಿದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ) ಒಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ನಿರ್ಗುಣ ಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲೇ ನಂಬಿಕೆಯುಳ್ಳವರೆಂದು ತಿಳಿಯಿತು. ದೇವರು ಯಾವುದಾದರೊಂದು ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸ ಬಲ್ಲನೇ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಕೇವಲ ಶೇಕಡಾ ನಾಲ್ಕು ಜನರು ಮಾತ್ರ ದೇವರು ರೂಪವನ್ನೂ ಹೊಂದಿದ್ದಾನೆಂದೂ ಉಳಿದವರು ತಮಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಹೇಳಿದರು. ನಿಮಗೊಂದು ಆತ್ಮವಿದೆಯೇ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಇದೆ ಎಂದರು. ಸುಮಾರು ಒಂದೂವರೆ ಗಂಟೆಗಳ ಪ್ರಶ್ನೇತ್ತರ ಕೂಟದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಕೇಳಿದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಸಮರ್ಪಕವಾದ ಉತ್ತರ ದೊರಕಿತು.

ಶ್ರೀ ಕಿರುಮಾಜಿಯವರ ವಿನಂತಿಯ ಮೇರೆಗೆ ಶ್ರೀ ಶಂಕರ ಭಗವತ್ಪಾದರ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಅದ್ವೈತ ತತ್ತ್ವ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಮಹತ್ವ ಮತ್ತು ವೈದಿಕ ಮತದ ಪುನರುದ್ಧಾರ ಕಾರ್ಯದ ವಿಚಾರ ಧಾರೆಗಳಿಗೋಸ್ಕರ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಸಮಾವೇಶವು ಮೀಸಲಾಗಿಡಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. "ಶ್ರೀ ಶಂಕರ ಭಗವತ್ಪಾದರು ಒಬ್ಬ ಮಹಾನ್ ಅವತಾರ ಪುರುಷರಾಗಿದ್ದರು. ಅಧರ್ಮವೇ ಮೇಲುಗೈಯಾಗಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮೋದ್ಧಾರಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಅವತರಿಸಿದವರು. ಎಲ್ಲ ನಾಸ್ತಿಕ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನೂ ದಮನ ಮಾಡಿ ವೈದಿಕ ಮತದ ವಿರುದ್ಧದ ಮತಗಳನ್ನು ನ್ಯಾಯಬದ್ಧರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಖಂಡಿಸಿ ರಕ್ತಪಾತವಿಲ್ಲದ ಅಹಿಂಸಾಯುತ ಕ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಜಯಗಳಿಸಿ, ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನು ಭಾರತಾದ್ಯಂತ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಉಪಯೋಗಕರ ಭಾಷೆಯನ್ನಾಗಿಸಿ, ಏಕೈಕ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ತತ್ತ್ವದ (ಅದ್ವೈತದ) ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸರ್ವಸಮ್ಮತವಾದ ವೈದಿಕ ಮತವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಭಾರತ ದೇಶವನ್ನು ಒಂದೇ ಧರ್ಮಧ್ವಜದ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಒಗ್ಗೂಡಿಸಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ರಾಷ್ಟ್ರವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರು. ಭಾರತದ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳ ಅಧ್ಯಯನವು ಸತತವಾ ಚಿರಸ್ಮರಣೀಯರಾಗಿ (ನಿಸ್ಮೃತಿಯಾಗದಂತೆ) ನಡೆಯುವಂತೆ ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡು ಬರಲು ಆ ಮಹಾನುಭಾವರು ನಾಲ್ಕೂ ವೈದಿಕಧರ್ಮಪೀಠಗಳನ್ನು (ಮಠ) ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಈ ನಾಲ್ಕು ಧರ್ಮ (ಜ್ಞಾನ) ಪೀಠಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪೀಠವು ಪವಿತ್ರತುಂಗಾನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿರುವ ಶೃಂಗೇರಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಧರ್ಮ(ಜ್ಞಾನ) ಪೀಠಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಶ್ರೀ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು ಶೃಂಗೇರಿ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಒಂದು ಪವಿತ್ರ ಯಾತ್ರಸ್ಥಳದ ಮಧ್ಯ ಬಿಂದುವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಕ್ಷೇತ್ರಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಪುನರುತ್ಥಾನಗೊಳಿಸಿದ ಮಹಾಮಹಿಮರು, ಪರಿವ್ರಾಜಕಾಚಾರ್ಯವರ್ಯರು" ಎಂಬುದಾಗಿ ಶ್ರೀ ಶಂಕರ ಭಗವತ್ವಾದರ ಪವಿತ್ರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದರು. ಈ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ ಜಪಾನ್ ದೇಶದ ಜನರ ಶ್ರದ್ದೆ, ಭಕ್ತಿ, ಶಿಸ್ತು, ಸಮರ್ಪಣ ಭಾವ ಇವು ಸ್ವಾಮಿಶ್ರೀಯವರಿಗೆ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯಾಯಿತು. ನೆರೆದಿದ್ದ ಸರ್ವರೂ ಶ್ರೀಶ್ರೀಗಳವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಗೌರವ ಸೂಚಕವಾಗಿ ಎದ್ದು ನಿಂತು, ವೇದಾಂತ ವಿಚಾರಧಾರೆಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಭಕ್ತಿ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಹಾಡಿ, ಭಜಿಸಿ, ಕೃತಜ್ಞತಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಯುತ ಅರ್ಪಣಭಾವದಿಂದ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದಾಗ ಶ್ರೀಯವರ ಮನಕರಗಿ ಪ್ರೇಮದ ಮಹಾಪೂರವೇ ಹರಿಯಿತು.

ಮುಕ್ತಾಯ ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಅಶೋಕ ಮಟ್ಟುರವರು, ವಂದನಾರ್ಪಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಶಾಂತಿಯೇ ಈ ಆಶ್ರಮದ ವೈಶಿಷ್ಟ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ತಮ್ಮ ಕೆಲವು ಅನುಭವಗಳ ಸ್ಮರಣಯೋಗ್ಯ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ವಿಷದವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿದರು. ತಾವುಗಳು ಈ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬರಲು ತಮ್ಮ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿದ್ದ ಎಡರುತೊಡರುಗಳು (ಅಡಚಣೆಗಳು) ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾಗಿ ನಿವಾರಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು, ಹಾಗೂ ಹಂಸಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಅಲ್ಪಾವಕಾಶದ ಬರವೂ ಸಹ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಶಾಂತಿ ಆನಂದಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದು ಎಂದರು. ತುಂಬ ದಣೆದ ಮತ್ತು ಮನಕದಡಿದ ಪಟ್ಟಣೆಗರಿಗೂ ಯಾವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಸಲ ಭೇಟಿ ಇತ್ತರೂ, ಶಾಂತಿ ಸಂತೋಷಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಕಪಿಲೋಪದೇಶ- ಭಾಗ ೬

ಸ್ವಾಮಿ ಪದ್ಮನಾಭಾನಂದ ಋಷೀಕೇಶ, ಹಿಮಾಲಯ

ಭಗವಾನ್ ಕಪಿಲಮಹರ್ಷಿಗಳು ತಮ್ಮ ಜನನಿಯಾದ ದೇವಹೂತಿಗೆ ಧ್ಯಾನಮಾರ್ಗವನ್ನೂ ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗವನ್ನೂ ವಿವರವಾಗಿ ತಿಳಿಯಪಡಿಸಿದ ನಂತರ ಕಾಲದ ವಿಚಾರವಾಗಿ ತಿಳಿಸಲು ಮೊದಲು ಮಾಡಿದರು. ಅವರ ಉಪದೇಶಾಮೃತದ ಸಾರ ಹೀಗಿದೆ:-

ಕಾಲವು ಭಗವಂತನ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಶಕ್ತಿ. ಅದು ಸರ್ವಜೀವಿಗಳನ್ನೂ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವಂತಹುದು. ಯಾರು ಪ್ರಕೃತಿಯೊಂದಿಗೆ ಸಮೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಯೋ ಅವರಿಗೆ ಮರಣಭಯವನ್ನು ತಂದೊಡ್ಡುವ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕೊನೆಮೊದಲೆಂಬುದಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅದು ಎಲ್ಲದರ (ಚರಾ ಚರ ವಸ್ತುಗಳ) ಕೊನೆ ಮೊದಲಿಗೆ (ಉತ್ಪತ್ತಿ ನಾಶಕ್ತೆ) ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾಲದ ಈ ವಿಶಿಷ್ಟ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು, ಜನರು ಅರಿಯದಿರುವುದು ಅವರ ದೌರ್ಭಾಗ್ಯವೇ ಸರಿ. ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ಸುಖೋಪಭೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಸರ್ವಸ್ಥವನ್ನೂ ಕಾಲ ನಾಶಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯೇನೋ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಕೂಡಿಹಾಕುತ್ತಾನಲ್ಲದೆ ಶ್ರಮವಹಿಸಿ ತನಗೆ ಬೇಕಾಗಬಹುದಾದ ವಿಷಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಕಾಲವಾದರೋ ಅವನು ಗಳಿಸಿದ ಸಂಪತ್ತೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾಶಮಾಡಿ, ಅವನನ್ನು ಕಷ್ಟ ಕಾರ್ಪಣ್ಯಗಳಿಗೀಡು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ವಿರೋಧಾಭಾಸವೆಂದರೆ ಪೂರ್ವ ನಿಶ್ಚಿತ ಮನಸ್ಸಿನ ಹೊಯ್ದಾಟದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ಜೀವಿತವೇ ಆಸ್ಥಿರ, ಅಶಾಶ್ವತ ಎಂಬ ವಸ್ತು ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಪೂರ್ತಿ ಮರೆತುಬಿಟ್ಟು ಜಮೀನು, ಭೂಮಿಕಾಣೆ, ಹಣ ಮತ್ತಿತರ ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿಗಳಲ್ಲಾ ತನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಶಾಶ್ವತವೆಂದೇ ದೃಢ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ನಂಬುತ್ತಾನೆ. ಭಗವಂತನ ಮಾಯಾ ಶಕ್ತಿಯು ಎಷ್ಟು ಅದ್ಭುತವಾದುದೆಂದರೆ ನರಕದಲ್ಲಿ ಬದ್ದು ಒದ್ದಾಡುತ್ತಿರುವ ಜೀವಜಂತುಗಳು ಕ್ರಿಮಿಕೀಟಗಳು ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಎಲ್ಲ ಜೀವಿಗಳೂ ಎಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಎಂತಹ (ಕೀಳುಮಟ್ಟದ) ಹೀನಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ದೇಹಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಾಮೋಪಭೋಗಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಉತ್ಸುಕರಾಗಿ ಅವುಗಳು ಸತತ ಪ್ರಯತ್ನ ಪಡುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಇಷ್ಟಾದರೂ ಭೌತಿಕ ಶರೀರವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಲು ಇಷ್ಟಪಡುವುದೇ ಇಲ್ಲ.

ವ್ಯಕ್ತಿಯ ತನ್ನ ಕುಟುಂಬವರ್ಗಕ್ಕೆ ಬೆಂಬಲ ನೀಡಲು ಮತ್ತು ತನ್ನ ಐಚ್ಛಿಕ ಸುಖ ಬಾಳ್ವೆಗೋಸ್ಕರ ನ್ಯಾಯವಲ್ಲದ ಧರ್ಮ ಸಮ್ಮತವಲ್ಲದ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಸತತವಾಗಿ ಧನಾರ್ಜನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಅವನು ಮುಪ್ಪಡರಿ ವೃದ್ಧನಾದಾಗ, ಸಂಪಾದಿಸುವ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ನೀಗಿಕೊಂಡು, ವೃದ್ಧಾಪ್ಯ ಮತ್ತು ರೋಗಬಾಧಿತನಾಗಿ ತನ್ನ ಕುಟುಂಬದವರನ್ನು ಕಳೆದು ಕಾಪಾಡಲು ಅಸಮರ್ಥನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಯಾರನ್ನು ಲಾಲನೆ ಪಾಲನೆ ಮಾಡಲು

ಜೀವಿತಕಾಲದ ಬಹುಭಾಗ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟಿದ್ದನೋ, ಯಾರಿಗೆ ಅದುವರಿವಿಗೂ, ತಾನು ತನ್ನವರೆಂದು ಬೆಂಬಲವಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದನೋ, ಅದೇ ಜನರು ತಾವು ದುಡಿಸಿಕೊಂಡ ಪಶುಗಳನ್ನು ಅವುಗಳು ಮುದಿಯಾಗಿ ನಿರುಪಯೋಗವಾಗಲು ಕೃಷಿಕರು (ರೈತರು) ಹೇಗೆ ತ್ಯಜಿಸಿಬಿಡುವರೋ, ಹಾಗೆಯೇ ಅವನನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಾದ ದೃಷ್ಟಿಮಾಂದ್ಯತೆ, ಶ್ರವಣಶಕ್ತಿಹೀನತೆ, ಅಜೇರ್ಣ ಮತ್ತಿತರ ಶಾರೀರಿಕ ಹಾಗೂ ಮಾನಸಿಕ ರೋಗರುಜಿನಗಳಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ನರಳುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಅದೇ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಮೃತ್ಯುವು ಅವನನ್ನು ಬಲಿತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಕಾದಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮನಸ್ಸು, ಬುದ್ಧಿಗಳಿಗೆ ಈ ಜಗತ್ತನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಲು ಇಷ್ಟ ಇಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಅವನು ಮರಣಿಸಿಯೇ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಇಂತಹ ಕರುಣಾಜನಕ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಸಂಕಟ ಪಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಒಂದು ಕ್ಷಣವಾದರೂ ಸಹ ಭಗವಂತನನ್ನು ನೆನೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಇಹ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ದೇಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮೃತ್ಯುವನ್ನಪ್ಪಿದ ಮೇಲೆ, ಯಮಲೋಕವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ನರಕ ಕೂಪದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು, ತಾನೆಸಗಿದ ಸರ್ವ ಪಾಪಗಳಿಗೂ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತರೂಪವಾದ ನರಕದ ಚಿತ್ರಹಿಂಸೆಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಅತೈವ ನರಕ: ಸ್ವರ್ಗ ಇತಿ ಮಾತ: ಪ್ರಚಕ್ಷತೆ । ಯಾ ಯಾತ ವಾವೈ ನಾರಕೃಸ್ತಾ ಇಹಾಪ್ರುಪಲಕ್ಷಿತಾ: ।। ಭಾಗವತ ೩-೩೦-೨೯.

ಹೇ ಜನನಿ ಕೆಲವು ಸಂತರು ಸ್ವರ್ಗ ನರಕಗಳೆರಡೂ ಈ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿಯೇ ಇವೆ, ಏಕೆಂದರೆ ಈ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿನ ಜನಜೀವನದ ಭೀಕರ ಯಾತನಾಮಯ ನರಕ ಸದ್ಯಶ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ನಾವು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ನರಕದಲ್ಲಿ ಹಿಂಸೆಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ತನ್ನ ಪಾಪ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಪಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಜೀವಿಯು ಪುನಃ ಮಾನವ ಜನ್ಮವನ್ನು ತಾಳಲು ಅರ್ಹತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಅನಂತರ ಜೀವಿಯು ಒಂದು ಸ್ತ್ರೀ ಗರ್ಭವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ತಾಯಿಯು ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಆಹಾರದ ಮೂಲಕ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಅಸಹ್ಯಕರ ಮಲಮೂತ್ರ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಮಿಗಳಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿಯಲ್ಪಟ್ಟು ಜೀವಿಯು ಬಹು ಅಹಿತಕರ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾನೆ.

ತನ್ನ ತಾಯಿಯು ಸೇವಿಸಿದ ಖಾರವಾದ ಉಪ್ಪು ಹುಳಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಶಾಖವಾದ ಆಹಾರವು ಜೀವಿಯ ಮೃದುವಾದ ಚರ್ಮವನ್ನು ಚುರುಗುಟ್ಟುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಮಾತ್ಯಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸುರುಳಿ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ಜಜ್ಜಿ ಅದುಮಿಡಲ್ಪಟ್ಟ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಧೆ ಪಡುತ್ತಾ ಸಹಿಸಲಾರದ ಯಾತನೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ತಾಯಿಯ ಗರ್ಭದ ಎಳನೆಯ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಜೀವಿಗೆ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಜೀವಿಯು ತನ್ನ ಪೂರ್ವಜನ್ಮದ ಘಟನಾವಳಿಗಳನ್ನು ನೆನೆಪು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಭಗವಂತನನ್ನು ಮೊರೆಹೊಕ್ಕು ಜನನ ಮರಣ ಚಕ್ರದಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆಮಾಡುವಂತೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾನೆ. 'ನನ್ನ ಪೂರ್ವ ಜನ್ಮಗಳ ಪಾಪಕರ್ಮಗಳ ಫಲವಾಗಿ ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದೇನೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುತ್ತೇನೆ. ನಿನ್ನ ಶರಣು ಹೋಗಿದ್ದೇನೆ. ನಿನ್ನ ಪಾದ

ಕಮಲಗಳನ್ನು ನನ್ನ ಹೃದಯ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ಇಂದ್ರಿಯ ಸುಖಾಪೇಕ್ಷೆಗಳೆಲ್ಲವನ್ನು ತೊರೆದಿದ್ದೇನೆ. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನನ್ನ ಪುರ್ನಜನ್ಮ ನಿಮರಿಸುವ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ಪ್ರಭುವೇ ನನಗೆ ನೀನೇ ಗತ್ತಿ, ನೀನೇ ಆಸರೆ. ನಿನ್ನ ಕೃಪಾಶೀರ್ವಾದಗಳನ್ನು ಬೇಡುವೆನು.' ಎಂದು ಜೀವಿಯು ತನ್ನ ಅಳಲನ್ನು ತೋಡಿಕೊಂಡು ಭಗವಂತನನ್ನು ಹೃದಯ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ.

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶಂಕರ ಭಗವತ್ ಪಾದರು ಗರ್ಭದಲ್ಲಿರುವ ಜೀವಿಯ ಸವಿನಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ಸದುದ್ದೇಶವನ್ನು ಅವರ ಬಹು ಸುಂದರ ಕೃತಿಯಾದ ಅಪರಾಧ ಕ್ಷಮಾಪಣ ಸ್ತೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೃದಯಂಗಮವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಆದೌ ಕರ್ಮ ಪ್ರಸಂಗಾತ್ ಕಲಯತಿ ಕಲುಷಂ ಮಾತ್ರಕುಕ್ಷೌ ಸ್ಥಿತಯಾಂ । ವಿಣ್ಮೂ ತ್ರಾಮೇಧ್ಯ ಮಧ್ಯೇ ಕ್ಷಥಯತಿ ನಿತರಾಂ ಜಾಠರೇ ಜಾತವೇದಾಃ । ಯದ್ಯದ್ವೈ ತತ್ರದುಃಖಂ ವೃಥಯತಿ ನಿತರಾಂ ಶಕ್ಕತೇಕೇನವಕ್ತುಂ । ಕ್ಷಂತವ್ಯೋ ಮೇsರಾಧಃ ಶಿವಶಿವಭೋಃ ಶ್ರೀಮಹಾದೇವ ಶಂಭೋ ।।

ಜೀವಿಯು ಗರ್ಭದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಪೂರ್ವಜನ್ಮ ವೃತ್ತಾಂತಗಳ ಅರಿವಿದ್ದರೂ, ಜನನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪೂರ್ವಜನ್ಮಗಳ ಸ್ಮೃತಿಯನ್ನಲ್ಲದೇ ತಾನು ಗರ್ಭದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಮಾಡಿದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನಿಗಿತ್ತ ಪ್ರಮಾಣವಚನದ ನೆನಪನ್ನೂ ಸಹ ಮಾಯೆಯ ಶಕ್ತಿಯಿಂದಾಗಿ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಅದೇ ಮಾಯಾಶಕ್ತಿಯ ಜಾಲದಿಂದ ಅವನು ದೇಹವೇ ತಾನೆಂಬುದನ್ನು (ದೇಹಾತ್ಮ ಪ್ರಜ್ಞೆ) ಹೊಂದಿ ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ದೇಹಭಾವವನ್ನು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಬಲಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಜೀವಿಯು ಕರ್ಮಘಲದ ಸುಖ ದುಃಖಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾ ಜನನ ಮರಣ ಸಂಸಾರ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಸುತ್ತತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಾನೆ.

ಹೇ ಜನನಿ ಜೀವಿಗಳು ಅವರವರ ಧರ್ಮ ಶ್ರದ್ಧೆ ಮತ್ತು ಕರ್ಮಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ದೇಹಾವಸಾನವಾದ ನಂತರ ಎರಡು ಸ್ಪಷ್ಟ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಮಾರ್ಗಗಳ ಮೂಲಕ ಪರೆಲೋಕಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಯಾರು ಚತುರ್ವಿಧ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ, ಧರ್ಮ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ಕಾಮಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೊಂದ ಬಯಸುತ್ತಾರೋ ಮತ್ತು ಸುಖೋಪಭೋಗದ ಬಯಕೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಅವುಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕರ್ತವ್ಯ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಧಿಸಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೋ ಅವರು, ಮರಣದ ನಂತರ ಚಂದ್ರ ಪಥದಲ್ಲಿ ಗಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸುಖೋಪಭೋಗಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಅರ್ಜಿಸಿದ ಪುಣ್ಯಕರ್ಮಗಳ ಫಲವು ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಅವರು ಪುನಃ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮತಾಳುತ್ತಾರೆ. ಯಾರು ತಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಾಗಲೂ, ಮಾಡಿದಾಗಲೂ ಕರ್ತೃತ್ವ ಭಾವರಹಿತರಾಗಿ, ಕರ್ಮಫಲ ಸಮೇತ ಸಕಲವನ್ನೂ ನನ್ನಲ್ಲಿಯೇ (ಭಗವಂತನಲ್ಲಿಯೇ) ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅರ್ಪಿಸಿ ಎಲ್ಲ ಆಸೆಗಳನ್ನೂ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತ್ಯಜಿಸಿರುವರೋ, ಅವರು ಮರಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯ

ಪಥದಲ್ಲಿ ಕ್ರಮಿಸಿ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕವನ್ನು ಸೇರುತ್ತಾರೆ, ಮತ್ತು ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಅವರು ನನ್ನಲ್ಲಿ (ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ) ಬ್ರಹ್ಮಾನುಭೂತಿ ಸಮೇತರಾಗಿ ಕಲ್ಪಾಂತದಲ್ಲಿ ಐಕ್ಕರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಜನನಿಯೇ ಯಾರು ಭಗವಂತನೇ ನಾನಾ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ತೋರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆಂಬುದನ್ನು ಮತ್ತು ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ದೃಕ್ ದೃಶ್ಯಗಳೆರಡರ ಸಮೀಕರಣವನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೋ, ಅವರು ಇಲ್ಲಿಯೇ (ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿಯೇ) ಈಗಲೇ ಸರ್ವಬಂಧನಗಳಿಂದಲೂ ಮುಕ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅಂತಹ ಜೀವನುಕ್ಟರು ಭಗವಂತನನ್ನು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣುವನು ಮತ್ತು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಏಕತೆಯ ಅನುಭವಜನ್ನ ಜ್ಞಾನವನ್ನು (ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಸಕಲವನ್ನೂ ಕಾಣುವ) ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಹೇ ತಾಯೇ, ಈಗ ನಿನಗೆ ವೇದಾಂತ ಶಾಸ್ತ್ರದ ತತ್ತದರ್ಶನವನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ನಿಷ್ಟ್ರಷ್ಟವಾಗಿ ಬೋಧಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಬೋಧೆಯನ್ನು (ಜ್ಞಾನವನ್ನು) ಶ್ರವ್ಧಾಪೂರ್ಣ ವಿನಯ ಸಂಪನ್ನ ಮುಮುಕ್ಷುಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ನನ್ನ (ಭಗವಂತನ) ನಿಜವಾದ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಉಪದೇಶ ಮಾಡಬಹುದು.

ಯ ಇದಂ ಶೃಣುಯಾದಂಬ ಶೃದ್ಧಯಾ ಪುರುಷ: ಸಕೃತ್ । ಯೋವ್ಯಾ ಭಿಧತ್ತೇ ಮಚ್ಚಿತ್ರ: ಸಹ್ಯೇತಿ ಪದವೀಂಚಮೇ ।। ಭಾಗವತ ೩-೩೬-೪೩.

ಭಗವಾನ್ ಕಪಿಲ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ತಮ್ಮ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಫಲ ಶ್ರುತಿಯೊಂದಿಗೆ ಉಪಸಂಹಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದನ್ನು ಯಾರು ಮನಸ್ಸಿಟ್ಟು ಕೇಳುವರೋ ಅಥವಾ ಹೇಳುವರೋ ಅವರು ನಿಸ್ಸಂಶಯವಾಗಿ ನನ್ನ (ಭಗವಂತನ) ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನೇ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.

ಭಗವಾನ್ ಕಪಿಲಮಹರ್ಷಿಗಳ ಉಪದೇಶಾಮೃತದಿಂದ (ಶ್ರವಣಾನುಭವದಿಂದ) ಜ್ಞಾನೋದಯವುಂಟಾಗಲಾಗಿ ದೇವಹೂತಿಯು ಆತ್ಯಂತಿಕ ಸಚ್ಚಿತ್ ಸುಖವನ್ನು ಹೊಂದಿದಳು. ಅವಳು ಭಗವಂತನ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ (ಪರಿಕ್ರಮ) ಮಾಡಿ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದಳು. ಭಗವಂತನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಆನಂದ ಪರವಶತೆಯಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿದಳು.

ಸತ್ಟಂ ಭೃತೋಮೇ ಜಠರೇಣ ನಾಥ ಕಥನ್ನು ಯಸ್ಕೋದರ ಏತದಾಸೀತ್ I ವಿಶ್ವಂ ಯುಗಾಂತೇವಟಪತ್ರವಿಕಃ ಶೇತೇಸ್ಮ ಮಾಯಾ ಶಿಶುರಂಘ್ರಿ ಪಾನಃ II ಭಾಗವತ ೩.೩೩.೪.

ಹೇ ಪ್ರಿಯ ಪ್ರಭುವೇ ಯಾವ ನಿನ್ನ ಉದರದಲ್ಲಿ ಯುಗಾಂತರದಲ್ಲಿ ಈ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವನ್ನೇ ಧರಿಸಿದ್ದೆಯೋ ಅಂತಹ ವಿಶ್ವಂಭರನಾದ ನೀನು ಈ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸ್ತ್ರೀಯಾದ ನನ್ನ ಉದರದಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಧರಿಸಲ್ಪಟ್ಟೆ ಎಂಬುದು ಆಶ್ಚರ್ಯಕರ ಸಂಗತಿ. ಆದರೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನಿಲ್ಲ, ಏಕೆಂದರೆ ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ಶಿಶುರೂಪಧರಿಸಿ ನಿನ್ನದೇ ಆದ ಪಾದದ ಅಂಗುಷ್ಠ ಬೆರಳನ್ನು ಜೀಪುತ್ತಾ ವಟಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿ ನಿನ್ನ ಆಪ್ರತಿಮ ಮಹಾಮಹಿಮ ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಜಲಧಿಯಲ್ಲಿ ತೇಲುತ್ತಿರುವ!

ಯನ್ನಾಮಧೇಯಾ ಶ್ರವಣಾನುಕೀರ್ತನಾತ್ ..... ಭಾಗವತ ೩.೩೩.೬.

ಯಾರು ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿ ಸ್ತುತಿಸುವರೋ, ನಿನ್ನ ನಾಮೋಚ್ಚಾರಣೆ ಮಾಡುವರೋ ಅಥವಾ ನಿನ್ನ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವರೋ, ಅವರು ಕಡುಪಾಪಿಗಳಾಗಿದ್ದರೂ ಸಹ ಅವರು ಯಜ್ಞ ಮಾಡಲು ಅರ್ಹರಾಗುತ್ತಾರೆ. ನಿನ್ನ ಪರಮ ಪವಿತ್ರ ದರ್ಶನದಿಂದ ನಿನ್ನ ಕೃಪೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾದವರ ಬಗ್ಗೆ ಇನ್ನೇನು ಹೇಳಲಾದೀತು. ನಾನು ನಿನಗೆ ಪುನಃ ಪುನಃ ಸಾಷ್ಟಾಂಗವೆರಗುವೆನು.

ಬಳಿಕ ಭಗವಾನ್ ಕಪಿಲ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಈಶಾನ್ಯ ದಿಕ್ಕಿನತ್ತ ತಮ್ಮ ನೆಲೆಗೆ ತೆರಳಿದರು. ದೇವಹೂತಿಗೆ ಜ್ಞಾನಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗಲು ದೇಹಾತ್ರಭಾವ ಬಂಧನದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದಿ ಭಗವಂತ ವಾಸುದೇವನಲ್ಲಿ ಐಕ್ಕವಾದಳು.

ಯ ಇದನುಮನು ಶ್ರುಣೋತಿ ಯೋಭಿದತ್ತೇ .... ಭಾಗವತ ೩-೩೩-೭

ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಭಗವಾನ್ ಕಪಿಲ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಈ ಮಹಾಮಹಿಮ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು (ನಿರೂಪಣೆ) ಯಾರು ಕೇಳುತ್ತಾರೋ, ಯಾರು ಇತರರಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೋ ಅವರು ಭಗವಂತನಾದ ವಾಸುದೇವನಲ್ಲಿ ಅನನ್ನ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿ ಭಗವಂತನ ಪವಿತ್ರ ಪಾದವನ್ನೇ ಸೇರುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತದ ತೃತೀಯ ಸೃಂದದಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿರುವ ಆ ಭಾಗವು ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಮೋಕ್ಷ ಶಾಸ್ತ್ರವಾಗಿದೆ. ಇದರ ಲೇಖಕರಾದ ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿ ಪದ್ಮನಾಭಾನಂದರವರು, ಆಂಗ್ಲ ಭಾಷಾ ಲೇಖನವನ್ನು ಪರಮಪೂಜ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಿ ಭೂತರಾದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿ ವಿದ್ಯಾನಂದ ಮಹಾರಾಜ್ ರವರ ಮಹಾ ಸಮಾಧಿಗೆ ಕೇವಲ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯದ ಮಂಚೆ, ಅವರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಓದಿಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಪರಮ ಪೂಜ್ಯ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿ ವಿದ್ಯಾನಂದ ಮಹಾರಾಜ್ ರವರು ಶ್ರವಣ ಮಾಡಿದರು. ಪವಿತ್ರ ಜೀವನವನ್ನು ಅನುಕರಣೀಯವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ಪ್ರಿಯ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಜೀವನದ ಪರಮೋಚ್ಚ ಗುರಿಯಾದ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸಾಧನಾವಿಧಿಯನ್ನು, ಅಮೃತೋಪಮವಾದ ಬೋಧೆಯನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿದರು. ಲೇಖಕರು ಆಂಗ್ಲ ಲೇಖನವನ್ನು ಪರಮ ಪೂಜ್ಯ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿ ವಿದ್ಯಾನಂದ ಮಹಾರಾಜ್ ರವರ ಪಾದಕಮಲದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಭಗವಾನ್ ಕಪಿಲ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಮತ್ತು ಪರಮಪೂಜ್ಯ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿ ವಿದ್ಯಾನಂದ ಮಹಾರಾಜ್ ರವರು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಆಶೀರ್ವದಿಸಲೆಂದು ಲೇಖಕರ ಭಕ್ತಿಯುತ ಸವಿನಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ.

ಓಂ ತತ್ ಸತ್

(ಮುಗಿಯಿತು)

ಹಂಸ ಉವಾಚ

ಮ. ಲೀಲಾವತಿ (ಬೆಂಗಳೂರು)

೧. ಇತ್ತೀಚಿಗೆ ನಡೆದ ಭೂಕಂಪ, ಅಪಘಾತ, ಅನಾಹುತಗಳು, ಸಾವು, ಮಾನವನ ನೈತಿಕ ಮಟ್ಟದ ಅಧೋಗತಿ, ದರೋಡೆ, ಕೊಲೆ, ಸುಲಿಗೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಹಿನ್ನಲೆ ಏನು? ಕಲಿಯುಗದ ಅಂತ್ರವೇ?

ಹಂಸ:- ಇದು ಕಲಿಯುಗದ ಅಂತ್ಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಮಾನವನ ನೈತಿಕ ಮಟ್ಟವು ಅಧೋಗತಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದು ನಿಜವಾದರೂ, ಅದು ಕಲಿಯುಗದ ಪ್ರಭಾವವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆಯಲ್ಲದೆ ಅಂತ್ಯವಲ್ಲ. ಅತಿಯಾಗಿ ಸೆಕೆಯಾದಾಗ ಮಳೆ ಬಂದು, ಹೇಗೆ ತಂಪು ಮಾಡುತ್ತದೋ, ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಮನುಷ್ಯನ ಅತ್ಯಾಚಾರವು ಹೆಚ್ಚಾದಾಗ, ಅದಕ್ಕೆ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಉಪಶಮನ ಮಾಡಲು ಪ್ರಕೃತಿಯು ಅನಾಹುತಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಸಲ ಸಾಕಷ್ಟು ಮಳೆ ಬಾರದಿದ್ದರೆ, ಸೆಕೆ ಶಾಂತವಾಗಿ ತಂಪಾಗುವ ಬದಲು, ಇನ್ನೂ ಸೆಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುವುದುಂಟು. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಪ್ರಕೋಪದಿಂದ ಮಾನವನ ಅತ್ಯಾಚಾರವು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆಯಲ್ಲದೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಲಾರದು. ಅಂದರೆ ಈವಾಗ ಅದ ಪ್ರಕೃತಿ ವಿಕೋಪವು ಅತ್ಯಲ್ಪವಾಗಿದ್ದು ಅತ್ಯಾಚಾರದ ಉಪಶಮನಕ್ಕೆ ಸಮಾನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಕಲಿಯ ಪ್ರಭಾವವೇ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

೨.ಏಕಾದಶಿ ಪೂಜೆ, ಉಪವಾಸ, ಜಾಗರಣೆ, ಫಲ, ಸಾಧನೆಯ ಸುಲಭಮಾರ್ಗ, ಅನುಷ್ಠಾನಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿರಿ.

ಹಂಸ: ಏಕಾದಶಿ ಪ್ರತ ಎಂಬುದು ಪಾಪನಾಶ ಮಾಡತಕ್ಕ, ಅಂತಃಕರಣ ಶುದ್ಧಿ ಮಾಡತಕ್ಕ ಮತ್ತು ಪರಮಾತ್ಮನ ಅನುಗ್ರಹ ಸಂಪಾದಿಸುವ ಒಂದು ತಪಸ್ಸು.

> ಏಕಾದಶೇಂದ್ರಿಯೈ: ಪಾಪಂ ಯತ್ಕೃತಂ ಭವತಿ ಪ್ರಭೋ I ಏಕಾದಶ್ಯುಪವಾಸೇನ ತತ್ತರ್ವಂ ಎಲಯಂ ವ್ರಜೇತ್ II

ಹನ್ನೊಂದು ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದ - ಅಂದರೆ ೫ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯ- ಕಣ್ಣು, ಕಿವಿ, ನಾಲಿಗೆ, ಮೂಗು, ತ್ವಚೆ ೫ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯ - ಕೈ ಕಾಲು, ಬಾಯಿ, ಜನನೇಂದ್ರಿಯ, ಗುದ ಮತ್ತು ಹನ್ನೊಂದನೇ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿದ ಪಾಪಗಳು ಏಕಾದಶೀ ಪ್ರತದಿಂದ ನಾಶವಾಗುತ್ತವೆ. ಪ್ರತಿ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಏಕಾದಶೀ ತಿಥಿಯ ದಿನ ಅಂದರೆ ತಿಂಗಳಿಗೆ ಎರಡು ಸಲ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಬೇಕು. ಆ ದಿನ ಅನ್ನ ಸೇವಿಸಬಾರದು. ಮೈಥುನ ಮಾಡಬಾರದು. ಕಾಮಕ್ರೋಧಲೋಭಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇಂದ್ರಿಯ ಸಂಯಮದಲ್ಲಿರಬೇಕು. ಏಕಾದಶಿ ಅಧಿದೇವತೆ ವಿಷ್ಣುವಾಗಿದ್ದರಿಂದ ವಿಷ್ಣು ಪೂಜೆ, ಜಪ, ಭಜನೆ (೪೮ ನೇ ಫಟ ಸೂಡಿ)

ಪುನರ್ಜನ್ಮ ಭಾಗ ೯

ಸ್ವಾಮಿ ವಿರಾಜೇಶ್ವರ

ಭಯವು ಎಲ್ಲ ಜೀವಜಂತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡುಬರುವ ವಿಚಿತ್ರ ಮೂಲಭೂತ ಸಹಜ ಪ್ರವೃತ್ತಿ. ಭಯ ಎಂದರೆ ಏನು? ಭಯವು ಪ್ರತಿ ಜೀವಿಗೂ ಅದು ಏನು ಮತ್ತು ಹೇಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಚಿರಪರಿಚಿತವಾದದ್ದೇ. ಏಕೆಂದರೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಅದನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿರುವವರೇ. ಅದು ಜೀವಿಯು ಏನಾದರೊಂದು ಆಪಾಯಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿದಾಗ ತನ್ನ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ತೋರಿಕೊಳ್ಳುವ ದುಃಖಕರವಾದ ಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯ ಮನೋಭಾವ. ಅದೊಂದು ಅಜ್ಞಾತ ಮೂಲಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ತೀವ್ರಭಯ ಅಥವಾ ಭೀತಿ. ಈ ಆದ್ಯಾವಸ್ಥಿತ ಭಯವು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಅಥವಾ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆ ಬರುವಂತಹ ಹೆದರಿಕೆಯನ್ನೆದುರಿಸುವ ಒಂದು ಉದ್ವೇಗಪೂರ್ಣ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ. ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅತಿ ಚಿಕ್ಕ ಜಂತು ಮೊದಲ್ಲೊಂಡು ಬಲಿಷ್ಟ ಪ್ರಾಣಿಯವರೆಗೂ ಎಲ್ಲ ಜೀವಿಗಳಿಗೂ ಅಂಜಿಕೆ ಎಂಬುದಿರುತ್ತದೆ. ಜೀವಿ (ವ್ಯಕ್ತಿ person) ದುರ್ಬಲವಾದಷ್ಟೂ ಭೀತಿಯು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಬಲವಾಗುತ್ತಲೇ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಹೀಗೇಕೆ ಆಗುತ್ತದೆ, ಹಾಗೂ ಅದು ಎಲ್ಲಿಂದ ಪ್ರಕಟಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಭಯವು ಪ್ರಕೃತಿ ಜನ್ನವಾದುದು. ಅದು ಎಲ್ಲ ಜೀವಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹುಟ್ಟಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವಂತಹುದು. ಜನ್ಮ ತಾಳುವ ಶಿಶುಗಳು ಹುಟ್ಟುವಾಗ ಹೊಸ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ತತ್ತರಿಸಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಆಳುತ್ತವೆ. ಹೊಸ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮರಕ್ಷಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಭರವಸೆ ಸಿಕ್ಕುವವರೆಗೆ ಅಳುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಶಿಶು ಇದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಭಯವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿರಲೇಬೇಕು. ಹಾಗೆಯೇ ಹಿಂದೆ ಅನುಭವಿಸಿದ ಭಯದ ನೆನಪು ಶಿಶುವಿಗಿದ್ದಿರಲೇಬೇಕು. ಹಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮಗು ಜನನವಾದಾಗ ಅದು ಭಯಪಡಲು ಮತ್ತಾವ ಕಾರಣವೂ ಇರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಮಾರ್ತೃಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ದೀರ್ಘಕಾಲವಿದ್ದ ಮಗು ಬಹಳ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿತ್ತು. ಮಗು ತಾನು ಬೆಚ್ಚನೆಯ ತಾಯಿಯ ದೇಹದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ತಾಯಿಯನ್ನು ಇನ್ನೂ ಕಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾವುದೊಂದು ದೃಶ್ವವಾಗಲೀ ಶಬ್ದವಾಗಲೀ ಅಥವಾ ಅಪಾಯವಾಗಲೀ ಅಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಗು ನೀರಿನೊಳಗಿನ ಮೀನಿನಂತೆ ಗರ್ಭವೇಶ್ವನ ದ್ರವದಲ್ಲಿ (aminionic fluid) ಮುಳುಗಿ ತೇಲಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಮಗು ಜನನಕಾಲದಲ್ಲಿ ದ್ರವರೂಪದ ವಾತಾವರಣದಿಂದ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬೇರೆಯಾದ ವಾಯುಪೂರಿತ ಒಣಹವೆಯ ವಾತಾವರಣಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಆಗ ತನ್ನ ಶಾಂತಿಯುತ ಏಕಾಂತ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಪೂರ್ತಿ ಬೇರೆಯಾದ ಹೊಸವಾತಾವರಣವು ಅಭದ್ರ ಹಾಗೂ ಅಪಾಯಕರವೆಂಬ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ತಾಳುತ್ತದೆ. ಹೊಸ ರೂಪಗಳು, ಶಬ್ದಗಳು, ಸ್ಪರ್ಶ ಹಾಗೂ ವಾಸನೆ ಅದನ್ನು ದಿಗಿಲುಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮಗು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಆರ್ತನಾದ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾದರೆ ಮಗುವಿನಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಭಯವು ಇದ್ದೇ ಇರಬೇಕೆಂಬುದು

ಖಚಿತ. ಇದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಆ ಜೀವಿಗೆ ಹಿಂದಿನದೊಂದು ಬದುಕಿನ ಬಾಳಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಈ ಭಯವಿರಲು ಸಾಧ್ಯ. ಆ ಜೀವಿಯು ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಕುಂದು ಬಂದ ಹೆದರಿಕೆಯ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿರಲೇಬೇಕು; ಒಂದು ಬಾರಿ ಅಲ್ಲ, ಅನೇಕ ಬಾರಿ, ಜೀವಿಗೆ ಭದ್ರತೆಗೆ ಆತಂಕ ತಂದ ಅನುಭವಗಳು ತನ್ನ ಚಿತ್ರ (ಸುಪ್ರಪ್ರಜ್ಞೆ) ದಲ್ಲಿ ಶೇಖರಣೆಯಾಗಿದ್ದು ಸ್ಮರಣೆಗಳು ಮರುಕಳಿಸಿ ಪ್ರಬಲ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ಪ್ರಕಟಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಶಿಶುವು ಬೆಳೆದಂತೆಲ್ಲಾ ಹೊಸ ಪರಿಸರದ ಬಳಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಮುಂಚಿನ ಭಯವು ಬಹಳಮಟ್ಟಿಗೆ ಮರೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೂ ಭಯವು ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ ಮುಪ್ಪಿನ ತನಕ ಸಾವನ್ನಪ್ಪುವವರೆಗೂ ಆಜೀವ ಪರ್ಯಂತ ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ರೂಪದಲ್ಲಿ ಜೀವಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದುಕೊಂಡೇ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತದೆ. ವಿಚಿತ್ರ ವಿಜಾತೀಯ ದೃಶ್ಯಗಳು, ಬಳಕೆಯಿಲ್ಲದ ಅಪರಿಚಿತ ಶಬ್ದಗಳು, ಕತ್ತಲೆ, ಕಂಡರಿಯದ ವಸ್ತುಗಳು, ಕಾಡುಪ್ರಾಣಿಗಳು, ವೈರಿಗಳು, ಭೂತಪ್ರೇತಗಳು, ಒಂಟಿತನ, ಅನೇಕ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಆತಂಕಗಳು, ಇವುಗಳೆಂದಾಗಿ ಭಯವು ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ರೂಪದಲ್ಲಿ ಇದ್ದುಕೊಂಡೇ ಇರುತ್ತದೆ.

ಗುರುತಿಸಬಹುದಾದ ಎಲ್ಲ ಭಯಗಳ ಮೂಲವೂ, ದೇಹಕ್ಕೆ ಬರಬಹುದಾದ ಆಪತ್ತು ಅಥವಾ ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವ ನಾಶದ ಹೆದರಿಕೆ, ಇವುಗಳೇ ಆಗಿದೆ. ಆದರೆ ಭಯವು ಭೌತಿಕ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಇದು ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಇರುತ್ತದೆ. ಯಾವ ವಸ್ತುಗಳು ಮತ್ತು ವಿಷಯಗಳು ಎಚ್ಚರಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಭಯಹುಟ್ಟಿಸುವುವೋ ಅವೇ ಸ್ವಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಭಯೋತ್ಪಾದಕಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಸ್ವಪ್ನವು ಭೌತಿಕ ಶರೀರವನ್ನೊಳಗೊಂಡಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಕನಸಿಗನು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಾಲ್ಪನಿಕವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಸ್ವಾಪ್ತಿಕ ಶರೀರ, ಸಮಗ್ರ ಸ್ವಪ್ನ ಪ್ರಪಂಚ, ವಸ್ತು ವಿಷಯಗಳು ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ಎಲ್ಲವೂ ಕಾಲ್ಪನಿಕ. ಶರೀರವಾದರೋ ಶಾಂತವಾಗಿ, ಅನಾಸಕ್ಕವಾಗಿ, ಸ್ವಪ್ತದ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಲ್ಲದೆ, ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಹೊಂದುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಸ್ವಪ್ನದ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ದೇಹವು ಭಯದಿಂದ ಓಡುವಾಗ, ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹಾರಾಡುವಾಗ ಪರ್ವತಾರೋಹಣ ಮಾಡುವಾಗ, ನೀರಿನೊಳಗೆ ಈಜುವಾಗ, ಅಥವಾ ಆಹಾರ ಪಾನೀಯಗಳು ಹೆಂಗಸರ ಸಹವಾಸ ಮೊದಲಾದ ಭೋಗವನ್ನನ್ನುಭವಿಸುವಾಗ, ಭೌತಿಕ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಇದಾವುದರ ಅರಿವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಭೌತಿಕ- ಶರೀರಕ್ಕೆ ಅಪಾಯವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ; ಹಾಗೆಯೇ ಯಾವ ಭಯವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಕನಸಿನ ಪ್ರಪಂಚವು ಸ್ವಪ್ನಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಲ್ಪನಿಕವೆಂದು ತಿಳಿದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ಅದನ್ನು ನಿಜವೆಂದೇ ನಂಬುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಅದು ಎಲ್ಲ ದುಃಖ, ಸುಖಗಳನ್ನು ಜಾಗ್ರದಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿರುವಂತೆಯೇ ಅನುಭವಿಸುತ್ತದೆ. ಅದು ಗಂಡಾಂತರದಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ವಿಪರೀತ ದಿಗಿಲುಗೊಂಡು ಪಲಾಯನ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಅಥವಾ ವಿವೇಚನೆಯಿಲ್ಲದ ತೀವ್ರ ಭೀತಿಯಿಂದಾಗಿ ಚೀತ್ಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗೂ ದುಃಖದ ಅಥವಾ ಸುಖದ ತುತ್ತ ತುದಿಯ ಸ್ಥಿತಿಗೇರಿದಾಗ, ಅದು ಬರಿಯ ಕನಸಾಗಿತ್ತೆಂದು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲೋಸುಗ, ಥಟ್ಟನೆ ನಿವೈಯಿಂದ ಎಚ್ಚರಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಆಗ ಮಾತ್ರ ಅದು ಶರೀರದ ಮತ್ತು ಎಚ್ಚರ ಪ್ರಪಂಚದ ಇರವನ್ನು ಅರಿಯುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಆಪತ್ತೇನೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು

ದೃಢಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಭಯವು ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ ಪಟ್ಟುಹಿಡಿದು ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಭೌತಿಕ ಶರೀರವು ಅಪಾಯದಿಂದ ಹೊರತಾಗಿ ಕ್ಷೇಮದಿಂದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಪ್ರಶಾಂತ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಮರಳುತ್ತದೆ. ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿನ ದೇಹ ಮತ್ತು ಭಯವು ಕೇವಲ ಕಾಲ್ಪನಿಕವಾದರೂ ದೇಹದ ಮೇಲಿನ ಮೋಹದಿಂದಾಗಿ ಮನಸ್ಸು ತಳಮಳಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ದೇಹದ ಮೇಲಿನ ವ್ಯಾಮೋಹವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅದು ಹೆದರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಸ್ವಪ್ನರಹಿತ ಗಾಧನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿ (ಸುಷುಪ್ತಿ) ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಯಾವುದರ ಅರಿವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ದೇಹದ ಅಥವಾ ತನ್ನ ಅರಿವು ಕೂಡ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ದೇಹ ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸು ಎರಡೂ ಪ್ರಜ್ಞಾರಹಿತ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ. ಭೌತ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಮಾರಕವಾದ ಗಂಡಾಂತರವಿದ್ದರೂ, ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಕೊಲೆಪಾತಕ ಅಥವಾ ವಿಷಸರ್ಪ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದರೂ, ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಹೆದರುವುದಿಲ್ಲ; ತನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಕಳವಳ ಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಆಗ ಅಲ್ಲಿ ಆಪತ್ತಿನ ಆರಿವಾಗಲೀ ದೇಹದ ಮೋಹವಾಗಲೀ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನು ಕನಸಿನಿಂದ ಎಚ್ಚರಗೊಂಡು ತನ್ನ ದೇಹಪ್ರಜ್ಞೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದಾಗ, ದೇಹದ ಕೇಡಿನರಿವಾದಾಗ, ಭಯಭರಿತನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಭಯವು ಎಚ್ಚರ ಮತ್ತು ಕನಸಿನ ಅವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಆಗುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಮನಸ್ಸು "ಜಾಗೃತವಾಗಿದ್ದಾಗ" ಮಾತ್ರ ಭಯದ ಇರವು, ಇದು ಮನಸ್ಸಿನ ಒಂದು ಗುಣವಿಶೇಷ ಅಥವಾ ಸಹಜಧರ್ಮವೇ ಹೊರತು ದೇಹದ ಅಥವಾ ಆತ್ಮದ ಲಕ್ಷಣವಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅದರ ಪರಿಣಾಮಗಳು ದೇಹದ ಮೇಲೂ ಆಗಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ; ಕೂದಲುಗಳು ನಿಮಿರಿ ನಿಂತಿರುವುದು, ಹೃದಯದ ತೀವ್ರ ಮಿಡಿತ, ಬೆವರುವುದು, ಮುಖ ನೀಲಿಗಟ್ಟುವುದು, ಬಾಯಿ ಮತ್ತು ಗಂಟಲು ಒಣಗುವುದು, ಕೈ ಕಾಲುಗಳ ನಡುಕ, ಚೀರುವುದು ಮತ್ತು ಪಲಾಯನ ಮಾಡುವುದು, ಇವುಗಳಲ್ಲಾ ದೇಹದ ಮೇಲೆ ಭಯವು ಬೀರಿದ ಪ್ರಭಾವ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂದರೆ ಮನಸ್ಸು ದೇಹದಾದ್ಯಂತ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿರುವುದು ಅಲ್ಲದೆ ದೇಹದಂತೆಯೇ ಮನಸ್ಸೂ ಸಹ ಒಂದೇ ಜಡದ್ರವ್ಯ (matter) ದಿಂದಲೇ ಉತ್ಪನ್ನವಾದುದು. ನಾವು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಆಹಾರದ ಸ್ಥೂಲ ಭಾಗದಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟುದು ದೇಹವಾದರೆ, ಅದೇ ಆಹಾರದ ಅತಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮಭಾಗದಿಂದ ಆದದ್ದು ಮನಸ್ಸು.

ಆನ್ಯ ಮಶಿತಂ ತ್ರೇಧಾ ವಿಧೀಯತೇ ತಸ್ಯಯಃ ಸ್ಥವಿಷ್ಯೋ ಧಾತುಸ್ರತ್ಪುರಿಷಂ ಭವತಿ ಯೋ ಮಧ್ಯಮ ತನ್ಮಾಂಸಂ ಯೋಣಿಷ್ಯಸ್ವನ್ನಸಃ II ಛಾಂದೋಗ್ಯ ಉಪನಿಷತ್ ೬-೫-೧

ಆಹಾರವು ಜೀರ್ಣಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಮೂರು ಭಾಗವಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ತುಂಬ ಸ್ಥೂಲಭಾಗವು ಮಲವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಮಧ್ಯಭಾಗವು ಮಾಂಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೂ ಅಣುವಿನಂತಹ ಅತಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಂಶವು ಮನಸ್ಸಾಗುತ್ತದೆ.

ಮನಸ್ಸು ಅಭೌತ ಸಹಜ ಶಕ್ತಿಯ ಎಂತಹ ಭಾಗವೆಂದರೆ ಅದು ಮೆದುಳಿನ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಸಮಗ್ರವನ್ನಾಗಿ ಸಂಯೋಜಿಸುತ್ತದೆ. ಅದರ ಫಲಗಳೆಂದರೆ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಇಂದ್ರಿಯಗೋಚರವಲ್ಲದ ಬಾಹ್ಯ ವಸ್ತುಗಳ

ರೂಪಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮನಃಶಕ್ತಿ, ಜ್ಞಾಪಕಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ತಿಳಿದ ವಿಷಯಗಳ ಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕ ಸಂಸ್ಕರಣ, ಇವುಗಳ ಲಭ್ಯ. ಹೀಗೆ ದೇಹ ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸು ಎರಡಕ್ಕೂ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಆಹಾರಪದಾರ್ಥಗಳಿಂದಲೇ. ಅಲ್ಲದೆ ದೇಹವೇ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಆಧಾರ ಅಥವಾ ಆಸರೆ. ಅದರೊಳಗೇ ಮನಸ್ಸಿನ ವ್ಯಾಪಾರ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವೆರಡಕ್ಕೂ ವಿಕಟ ಪಾರಸ್ಪರಿಕ ಸಂಬಂಧ. ಯಾವುದು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕಲಕುವುದೋ ಅದು ದೇಹವನ್ನೂ ಕಲಕುವುದು. ಹೀಗೆ ಒಂದರ ಆಗು ಹೋಗುಗಳು ಇನ್ನೊಂದಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲ್ಲೇ ಭಯದ ಚಿಹ್ನೆಗಳು ದೇಹದಲ್ಲಿ ಭೌತಿಕವಾಗಿಯೂ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವವು. ಮಿದುಳು ತಲೆಯ ಸ್ನೇಹವು ಜಡದ್ರವ್ಯ ಅಥವಾ ಆಹಾರ ಸಾಮಾಗ್ರಿಗಳಿಂದಾದುದು. ವಸ್ಕುಸ್ಥಿತಿ ಹೀಗಿರುವುದರಿಂದ ಮಾನವನು ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದ ಜೀವನ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಏಕೆ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಇದೇ ಕಾರಣ. ಗತಕಾಲದ ಅನುಭವಗಳು, ವಿಷಯಜ್ಞಾನ, ಆದರ್ಶ ಭಾವನೆಗಳು, ಇಂದ್ರಿಯ ಜನ್ಯ ಸಂವೇದನೆಗಳು ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿಗಳು, ಇವುಗಳನ್ನು ಚಿತ್ತಫಲಕದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚೊತ್ತಿ ಮೂಡಿಸಿಟ್ಟು ಶೇಖರಿಸಿ, ಬೇಕಾದ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೊರಗೆ ಮತ್ತೆ ಕರೆತರುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೇ ಜ್ಲಾಪಕಶಕ್ತಿ. ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಮತ್ತು ದೀರ್ಘಾವಧಿಯ ಜ್ಲಾಪಕಶಕ್ತಿಯು. ನರವ್ಯೂಹ ರಚನೆ, ಜೀವ ವಿಷಯಕ ರಾಸಾಯನಿಕ ಹಾಗೂ ಉದ್ರೇಕಪರ ಅಂಶಗಳ ಆಲಂಬನದಿಂದೊಳಗೊಂಡಿದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನಗೆ ತಿಳಿದ ವಿಷಯಗಳ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಮೆದುಳಿನಲ್ಲಿ ಶೇಖರಿಸಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿಂದ ಆ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಕರೆದು ಹೊರತರುತ್ತಾನೆ ಎಂಬುದು ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೂ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ. ಮೆದುಳೇ ಜ್ಞಾಪಕಶಕ್ತಿಯ ಕ್ಷೇತ್ರ. ನರಗಳ ಜೀವಕಣಗಳು(neunon cells) ನರವ್ಯೂಹ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ರಚನಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಸಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಸ್ಮರಣೆಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಹಾಕಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ನರಗಳ ಜೀವಕಣಗಳ ಇರವು ಶಾಶ್ವತವಲ್ಲ; ನಿರಂತರವು ಬದಲಾವಣೆ ಹೊಂದುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಹಳೆಯ ಜೀವಕಣಗಳು ಸತ್ತುಹೋದಂತೆಲ್ಲಾ ಅವುಗಳನ್ನು ಹೊರದೂಡಿ ಜೀರ್ಣಿಸಿದ ಆಹಾರದ ಅತಿ ಸೂಕ್ಚಾಂಶದಿಂದ ಹೊಸ ಜೀವಕಣಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಉಳಿದ ಜೀವಕಣಗಳೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ವಯಸ್ಸಾದಂತೆಲ್ಲಾ ಹಳೆಯ ನೆನಪುಗಳು ಕ್ರಮೇಣ ಮಸುಕಾಗಿ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ತಿ ಮರೆಯಾಗುತ್ತವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಸ್ಮರಣಶಕ್ತಿಯ ನರವ್ಯೂಹದ ಜೀವಕಣಗಳ ಸಾವು. ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಮರುಣಿಸಿದ ನಂತರ ಶರೀರ ಮತ್ತು ಮಿದುಳು ಸಂಪುರ್ಣಾಮಿಗೆ ನಾಶಹೊಂದುತ್ತವೆ, ಹಾಗೂ ಭೌತ ಜಡದ್ರವ್ಯಗಳಾವುವು ಮರುಜನ್ಮದ ದೇಹ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಒಯ್ಯಲ್ಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಪಂಚಭೂತಾತ್ಮಕ ಮೂಲದ್ರವ್ಯಗಳಿಂದ ಹೊಚ್ಚ ಹೊಸ ದೇಹ ಮತ್ತು ಮಸ್ತಿಷ್ಕದ ಸತ್ತ ಸೃಷ್ಟಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದ ಆಗಿನ ಭೌತದ್ರವ್ಯಗಳಾವುವೂ ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮಕ್ಕೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಲ್ಪಡುವುದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ, ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದ ನೆನಪುಗಳು ಅಥವಾ ವಿಷಯ ಜ್ಞಾನವು ಮುಂದಿನ ಜನಕ್ಷೆ ಸಾಗಿಸಲ್ಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ವರ್ತಮಾನಕಾಲದ ಜೀವನದಲ್ಲಿನ ಅಚ್ಚುತ್ತಿದ ಭಾವಗಳು ಮಾತ್ರ ಮದುಳಿನ ನರವ್ಯೂಹ ಜೀವಕಣಗಳಲ್ಲಿ ಶೇಖರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯನು ಸದ್ಯದ ಜನ್ಮದ ಘಟನಾವಳಿಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲವನಾಗಿರುತ್ತಾನೆಯೇ ಹೊರತು HAMSA YOGA, JULY 2001

45

ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದ್ದಲ್ಲ. ಆದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದ ವಾಸನೆಗಳನ್ನು (latent impressions or the essence of his previous karmas) ನಿಜಕ್ಕೂ ತನ್ನ ಹುಟ್ಟಿನೊಡನೆ ಹೊತ್ತು ತರುತ್ತಾನೆ. ಬಯಕೆಗಳು, ಇಷ್ಟವಾದವು, ಇಷ್ಟವಲ್ಲದವು, ರಾಗ, ದ್ವೇಷ, ಕೋಪ, ಭಯ, ಧೈರ್ಯ, ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿ ಮೊದಲಾದ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಈ ವಾಸನೆಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಡಗೂಡಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಭಯವು ಜನ್ಮದಿಂದ ಜನ್ಮಕ್ಕೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜೊತೆಗೂಡಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಕೆಲವು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವಸ್ತು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಏಕೆ ದ್ವೇಷಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಎಂಬುದು ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಶರೀರವು ಭಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅದು ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟ ಜಡವಸ್ತು ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಈಗಾಗಲೇ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಭಯವಿದೆಯೇ? ಭಯವು ಆತ್ಮದ ಮೇಲೆ ಹೇಗೆ ಪರಿಣಾಮ ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ? ಮಹಾನ್ ಸಂತರು, ಆತ್ಮವನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿಕೊಂಡ ಮಹಾತ್ಮರು ಆತ್ಮವೇನೆಂಬುದನ್ನು ಅರಿತಿರುವವರು. ಅಂತಹವರು ಮಾತ್ರ ಆತ್ಮದ ವಿಚಾರವನ್ನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥರು. ಉಳಿದ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುವುದೇನೆಂದರೆ, ಅಹಂಕಾರವಾದ 'ನಾನು' ಎಂಬುದೇ ಆತ್ಮ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಭಯವಿದೆ ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಮನಸ್ಸು ಆತ್ಮದ ಮೇಲೆ ಆರೋಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಒಂದು ಉಪಾಧಿಯಾಗಿದ್ದು ಅದು 'ನಾನೇ ಆತ್ಮವಾಗಿದ್ದೇನೆ' ಎಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತದೆ. ಮನಸ್ಸು ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಸ್ಪಷ್ನ ಜಗತ್ತನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಅದನ್ನೇ ಸತ್ಯವೆಂದು ಸ್ಪಷ್ನದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಆಲೋಚಿಸುವುದೋ ಹಾಗೆಯೇ ತನ್ನ ಸಕಲ ಭಾವಗಳನ್ನೂ ಆತ್ಮದ ಮೇಲೆ ಆರೋಪಿಸಿ 'ನಾನು (ಆತ್ಮ)ನು ಭಯಗ್ರಸ್ತನಾಗಿದ್ದೇನೆ.' ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಆತ್ಮದಲ್ಲಿ ಭಯವಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಸಂತರು ಮತ್ತು ವೇದಗಳು ಸುಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಸಾರಿ ಹೇಳುವಂತೆ, ಆತ್ಮದಲ್ಲಿ ಭಯವಿಲ್ಲ (ಶಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರಮಾಣದಂತೆ) ಅದು ಹುಟ್ಟೆಲ್ಲದ್ದು, ಸಾವಿಲ್ಲದ್ದು, ಗುಣಗಳಿಲ್ಲದ್ದು, ಆದ್ದರಿಂದ ಭಯರಹಿತವಾದುದು. ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಅರಿತವನು ನಿರ್ಭೀತ, ಬ್ರಹ್ಮನೇ ಆಗುವನು.

ಸಽಷ ಮಹಾನಜ ಆತ್ಮಾಽಜರೋಽಮರೋಽಮೃತೋಽ ಭಯೋ । ಬ್ರಹ್ಮಾಭಯಂ ವೈ ಬ್ರಹ್ಮಾಭಯಂಹಿ ವೈ ಬ್ರಹ್ಮಭವತಿಯ ಏವಂವೇದ ।।

(ಬೃ.ಉ.೪೪.೭೫.)

[ಆ ಬ್ರಹ್ಮವಸ್ತುವೇ ಅಲ್ಲವೇ ಇವನು, ಈ ಆತ್ಮನು ಮಹಾನ್, ಜನ್ಮವಿಲ್ಲದವನು, ಮುಪ್ಪಿಲ್ಲದವನು, ಸಾವಿಲ್ಲದವನು, ಅಮೃತಮಯನು, ಭಯವಿಲ್ಲದವನು, ಏಕೆಂದರೆ ಆತ್ಮವು ಬ್ರಹ್ಮಸ್ತರೂಪವು, ಭಯರಹಿತವಾದದ್ದಲ್ಲದೇ? ಬ್ರಹ್ಮವು ಅಭಯ ಸ್ಥಾನವೇ ಆಗಿದೆ, ಯಾರು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೋ, ಅವನು ಬ್ರಹ್ಮನೇ ಆಗುತ್ತಾನಲ್ಲವೇ.]

ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಭಯವಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ಕಾಲ್ಪನಿಕವಾದುದು, ಸತ್ಯವಲ್ಲ, ವೇದಗಳು, ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಾದವರು ನಿರ್ಭೀತರು ಎಂದು ಸಾರಿ ಸಾರಿ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಅವರು ಅಹಂಕಾರವನ್ನು

HAMSA YOGA. JULY 2001

ತ್ಯಜಿಸಿ ತಮ್ಮ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು (ಮನಸ್ಸನ್ನು) ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಲೀನ (ನೆಲೆ) ಗೊಳಿಸಿದವರು. ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹೀಗೆ ಬೇರೆಯಾದ ಸ್ವತಂತ್ರ ಅಸ್ತಿತ್ವವಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಭಯವೂ ಸಹ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ಸುಷುಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಏನನ್ನೂ ಅರಿಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ದೇಹವು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿನೊಡನೆ ಸಂಬಂಧ ಕಡಿದುಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ, ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸು ತಾನೇ ಮರೆಯಾಗಿ ಅಸ್ತಿತ್ವವೊಂದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸರ್ವ ವಿಷಯ ಜ್ಞಾನದಿಂದಲೂ ತ್ಯಕ್ತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಭಯವಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಸುಷುಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸು ಶರೀರಗಳು ಬೇರ್ಪಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ತಾನೇ ತಾನಾಗಿ ಆತ್ಮವೊಂದೇ ಇರುವಾಗ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಭಯದ ಅನುಭವವಾಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಹಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಆತ್ಮವೊಂದೇ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ನಿರಂತರವೂ ನಿರಾಧಾರ ಪರಂಜ್ಯೋತಿಯಾಗಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವುದು. ಆತ್ಮವು ಗುಣಾತೀತವಾದ ಶುದ್ಧ ಅರಿವು, ಸತ್ಯ. ಆದ್ದರಿಂದ ಭಯವು ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಮಾಡುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಅಜ್ಞರು ಅನುಭವಿಸುವ ತೋರಿಕೆಯ ಭಯವು, ಆತ್ಮಹಾಗೂ ದೇಹದ ಮೇಲೆ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಆರೋಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟದ್ದಾಗಿ ಕೇವಲ ಕಾಲ್ಪನಿಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಭಯದ ಆಸ್ತಿತ್ವವು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವೇ ಆಗಿದೆ.

ದ್ವಿತೀಯಾ ದ್ವೈ ಭಯಂ ಭವತಿ II ಬೃ.ಉ..೧.೪.೨ [ಎರಡನೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಥವಾ ವಸ್ತುವಿನಿಂದಲೇ ಭಯ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ]

ಭಯವುಂಟಾಗುವುದು ನಿಜವಾಗಿ ದ್ವೈತದಿಂದಾಗಿ ಮಾತ್ರ .

ಮೃತ್ಯೋ: ಸಮೃತ್ಯು ಮಾಪ್ನೋತಿ ಯ ಇಹ ನಾನೈವ ಪಶ್ಯತಿ ।। ಬೃ.ಉ.೪೪.೧೯.

[ಯಾರು ಇಲ್ಲಿ ನಾನಾತ್ವವನ್ನೂ, ವೈವಿಧ್ಯವನ್ನೂ ಕಾಣುತ್ತಾನೋ ಅವನು ಮರಣದಿಂದ ಮರಣಕ್ಕೆ ಮರಳುತ್ತಾನೆ.]

ನಾನಾತ್ವವನ್ನು (ದ್ವೈತವನ್ನು) ಕಾಣುವವನು ಸಾವಿನಿಂದ ಸಾವಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಸಕಲ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಜೀವಿಗಳೂ ಒಂದರಿಂದೊಂದು ಭಿನ್ನವಾದದ್ದು, ಮತ್ತು ಪರಮಾತ್ಮನು ಸಮಸ್ತ ಜೀವಿಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಬೇರೆಯಾದವನು, ಮತ್ತು ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಜೀವಿಗಳಿರುವುವೋ ಅಷ್ಟಷ್ಟೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾದ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಜೀವಾತ್ಮಗಳಿವೆ ಎಂದು ಯಾವನು ಕಾಣುತ್ತಾನೋ, ಅವನು ಅಜ್ಞಾನಾಂಧಕಾರದಲ್ಲಿರುವ ಮೂರ್ಖ. ಅಂತಹವನು ಕೊನೆಯಿಲ್ಲದ ಜನನ ಮರಣ ಸಂಸಾರ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿ ನರಳುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೇಕೆ ಎಂದರೆ ಮನಸ್ಸು ತನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು (along with body) ಉಳಿದಲ್ಲವನ್ನೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಎಂದೇ ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತದೆ, ಹಾಗೂ ತನ್ನಿಂದಲೇ ತಾನು ಬೇರೆ ಎಂಬ ಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಬೇರೆಯಾದ ಮತ್ತೊಂದರಿಂದ ತನ್ನ ಇರವಿಗೆ ಅಪಾಯವೆಂದು ಬಗೆದು, ಅದು ತಾನಲ್ಲದ ಉಳಿದೆಲ್ಲದರಲ್ಲೂ ಭಯವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಮನಸ್ಸು ವಿಶ್ವದ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಏಕತೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡರೆ, ಏಕಮೇವಾದ್ವಿತೀಯವಾದ ಸರ್ವಾತ್ರಕ ಬ್ರಹ್ಮವ ವಿಶ್ವವನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ, ಮತ್ತು ಅದೇ ಬ್ರಹ್ಮವೇ ಸರ್ವ ಭೂತಸ್ಥವಾಗಿ ಸಕಲ ಜೀವಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತೋರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ನಾನಾತ್ವವೆಂಬ ನಾಮ ರೂಪ ಭೇದಗಳು

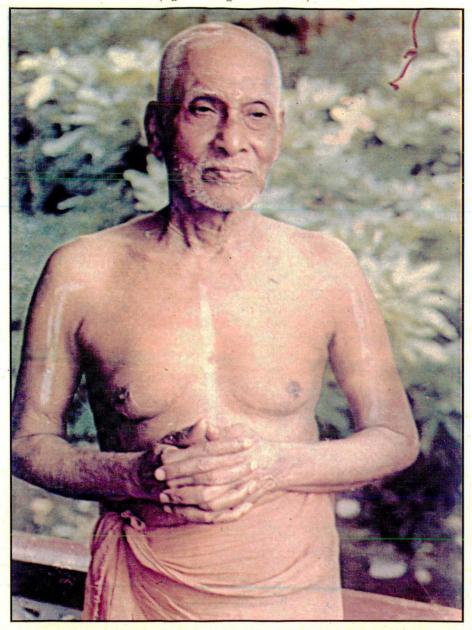
ಬ್ರಹ್ಮವೊಂದರ ತೋರಿಕೆಯಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯಲ್ಲ (ಆತ್ಮವು ಸರ್ವದರಲ್ಲಿಯೂ ಇದೆ ಸರ್ವವೂ ಆತ್ರದಲ್ಲಿದೆ) ಎಂಬ ಸತ್ಯ ದರ್ಶನವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಅದ್ವೈತ. ಈ ಅದ್ವಿತ ತತ್ರ್ವದ ದರ್ಶನದಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಭಯಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಭಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಸ್ವಸ್ಥರೂಪವಾದ ತನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ತನಗೇ ಭಯವೆಲ್ಲಿಂದ ಬಂದಿತು! ಜೀವಿಯು ದೇಹಕ್ಕೆ ಒದಗಿದ ದುಃಖಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಈ ಜನಕ್ಷ್ಮೆ ಮುಂಚಿನ ಜನ್ಮ ಜನ್ಮಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಬಾರಿ ತನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಇಷ್ಟವಲ್ಲದೆ ಮತ್ತು ಪೂರ್ತಿ ಬೇಡವಾದ ಸಾವಿನ ದಾರುಣ ನೋವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಲೇ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ಜೀವಿಯು ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮಗಳ ಮರಣ ಯಾತನೆಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದವನಾಗಿದ್ದರೂ ಸಹ, ಆತನ ಗತಕಾಲದ ದುಃಖಾನುಭವದ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು (latent impressions) ಯಾವಾಗಲೂ ಮನಸ್ಸಿನ ಸಮಕ್ರಮ ದಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಆ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ಜೀವಿಯನ್ನು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಹೆದರುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ದೇಹವು ಜಡವಸ್ತು. ಆದುದರಿಂದ ಅದು ಸಹಜ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಬಲ್ಲುದಾಗಿಲ್ಲ. ಆತ್ಮವು ಪ್ರಕೃತಿ ಗುಣರಹಿತವಾದುದರಿಂದ ಅದೂ ಸಹ ಸಹಜ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ನಾವು ಕರೆಯುವ ಸಹಜ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಎಂಬುದೇ ನಿಜವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ವಾಸನೆಗಳು. ಅನೇಕ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಸರ್ವಕರ್ಮಗಳ ಒಕ್ಕೂಟದ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಗುಣ, ಮತ್ತು ಜೀವಿಗಳಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಮುನ್ನೆಲೆಯ, ನಿರ್ವಿವಾದವಾದ, ಪುನರ್ಜನ್ನದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸೂಚ್ಯಗಳಾಗಿವೆ. 'ನಾನು ದೇಹವಾಗಿದ್ದೇನೆ' ಎಂಬ ಅಜ್ಜಾನವೇ ಭಯಗಳಿಗೆ ಮೂಲಕಾರಣ. ಈ ಅಜ್ಜಾನವು ಮುಂದುವರಿದಂತೆಲ್ಲಾ ದುಃಖ,ಭಯ ಮತ್ತು ಪುನರ್ಜನ್ಮ ಇವುಗಳೂ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಅದ್ವೈತ ತತ್ತ್ವದ ಆತ್ಮ ಜ್ಞಾನವು ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕೊನೆಗಾಣಿಸಿ ನಿತ್ಯವಾದ ಆನಂದವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಆತ್ಮಜ್ಞಾನವೇ ಅಮೃತತ್ವ ಮತ್ತು ನಿರ್ಭಯತ್ವ.

ಅಸತೋ ಮಾ ಸದ್ಗಮಯ । ತಮಸೋ ಮಾ ಜ್ಯೋತಿರ್ಗಮಯ । ಮೃತ್ಯೋರ್ಮಾ ಅಮೃತಂಗಮಯ ।।

(೪೧ ನೇ ಪುಟದಿಂದ)

ಕೀರ್ತನೆ, ಧ್ಯಾನ, ಶಾಸ್ತ್ರಾಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಕಾಲಕಳೆಯಬೇಕು. ದ್ವಾದಶಿಯಂದು ವಿಷ್ಣು ಪೂಜನೆ ಮಾಡಿ ಆಹಾರ ಸೇವಿಸಬೇಕು. ಉಪವಾಸದಿಂದ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ದರ್ಪ ಕುಂಠಿತವಾಗಿ, ದುರ್ಬಲವಾಗಿ ವಿಷಯಗಳೆಡೆ ಓಡುವುದಿಲ್ಲ. ರಾತ್ರಿಜಾಗರಣೆ ಮಾಡಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿರುವುದು ಉತ್ತಮ. ಮನೋರಂಜನೆ (ಟಿ.ವಿ., ಸಿನಿಮಾ) ಗಳಿಂದ ದೂರವಿರಬೇಕು. ಏಕಾದಶಿ ಉಪವಾಸವು ಶರೀರದ ಆರೋಗ್ಯ, ಧೈರ್ಯ, ಸ್ಥೈರ್ಯ, ಆತ್ಮಬಲವನ್ನು ವರ್ಧಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ದೃಢಮನಸ್ಸಿನಿಂದ, ಕಠಿಣ ವೃತ ಮಾಡಿದಷ್ಟು ಫಲ ಜಾಸ್ತಿ. ಸುಲಭೋಪಾಯ ಎಂಬುದಿಲ್ಲ. ಏಕಾದಶಿ ವ್ರತ ತಪ್ಪದೆ ಮಾಡಿದವನು ಎಲ್ಲಾ ಪಾಪನಾಶ ಮಾಡಿ ವಿಷ್ಣುಲೋಕವನ್ನೇ ಸೇರುತ್ತಾನೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರ ಹೇಳುತ್ತದೆ.

ಪರಮ ಪೂಜ್ಯ ಸ್ವಾಮಿ ವಿದ್ಯಾನಂದ ಸರಸ್ವತಿ (ಸ್ವಾಮಿ ವಿರಾಜೇಶ್ವರ ಅವರ ಗುರುಗಳು)

HIS DIVINE GRACE SWAMI VIDYANANDA SARASWATHI (Guru of Swami Virajeshwara)

